

סדרת ניירות עבודה
WORKING PAPER SERIES

No.24 'on

**התנדבות בישראל: מתוך ממצאי הסקר
החברתי 2002-2004**

Volunteering in Israel: The Findings from

The Social Survey 2002-2004

מיכאל שפרנסקי*

Michael Shafransky*

שבט תשס"ז, ינואר 2007

*הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה – אגף המדען הראשי

*Central Bureau of Statistics – Social-Economic Research Department

הוצאת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, רח' כנפי נשרים 66, פינת רח' בקי,

ת"ד 34525, ירושלים 91342

טל': 02-6592666 ; פקס: 02-6521340

אתר הלמ"ס באינטרנט: www.cbs.gov.il

דואר אלקטרוני: info@cbs.gov.il

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (הלמ"ס) מעודדת מחקר המבוסס על נתוני הלמ"ס. פרסומי תוצאות מחקרים אלו אינם פרסומים רשמיים של הלמ"ס, והם לא עברו את הביקורת שעוברים פרסומים רשמיים של הלמ"ס. הדעות והמסקנות המתבטאות בפרסומים אלו, כולל בפרסום זה, הן של המחברים עצמם ואינן משקפות בהכרח את הדעות והמסקנות של הלמ"ס. פרסום מחדש של העבודה, כולה או מקצתה, טעון אישור מוקדם של המחברים.

תקציר

העבודה הזאת מציגה את ממצאי הסקר החברתי 2002-2004 על השתתפותם של אזרחי ישראל בוגרים בפעילות התנדבותית. היא בוחנת את הקשר בין השיעורים ואת דפוסי ההתנדבות לבין מאפיינים דמוגראפיים, חברתיים-כלכליים וערכיים-פסיכולוגיים. העבודה משווה את הממצאים האלה לממצאי סקרים אחרים בנושא ההתנדבות שנערכו בארץ ובחו"ל. בנוסף, העבודה מבקשת להעריך את השפעותיהם של מאפייני הפרט על סיכויו להשתתף בפעילות ההתנדבותית. על סמך ממצאי הסקר, המחבר מציע הסברים אפשריים ביחס לפערים בשיעורי המתנדבים בקרב קבוצות חברתיות שונות בישראל ומתייחס לדרכים להעמקת הידע בנושא ההתנדבות במסגרת הסקר החברתי של למ"ס. ממצאיה העיקריים של העבודה:

1. יהודים מתנדבים בשיעורים גבוהים מאשר ערבים, גברים מתנדבים יותר מנשים, ותיקים מתנדבים יותר מעולים של שנת 1990 ואילך, נשואים מתנדבים יותר מפנויים.
2. עלייה ברמת ההשכלה וברמת ההכנסות מלווה בעלייה בשיעורי ההתנדבות. אנשים בעלי מקצועות חינוכיים וטיפוליים מתנדבים בשיעורים גבוהים יותר מבעלי מקצועות אחרים.
3. עלייה ברמת הדתיות מגדילה את שיעורי המתנדבים בקרב האוכלוסייה היהודית. בקרב הערבים, הקשר בין מידת הדתיות ושיעורי ההתנדבות הפוך.
4. מצב בריאות תקין, קיום חברים, הגדרה עצמית כדתי או כחרדי, מגורים ביישובים קטנים או כפריים (עד אלפיים תושבים) וילדים עד גיל 18 במשפחה משפיעים באופן חיובי על סיכויו של הפרט להתנדב.

מילות מפתח: התנדבות, הסקר החברתי, סקרי ההתנדבות

תוכן העניינים

1.	מבוא.....	עמ' 5
2.	סקרים ומחקרים בנושא ההתנדבות שנערכו בארץ בשנים האחרונות.....	עמ' 6-7
	א. "דפוסי התנדבות בקרב צעירים בני 20-30 בישראל, 2006"	
	ב. "התנדבות מבוגרים, נובמבר 2004"	
	ג. "התנדבות, תרומות ועמדות כלפי ההתנדבות בחברה הערבית-פלסטינית בישראל, 2002"	
3.	מתודולוגיה של ניתוח ממצאי הסקר החברתי 2002-2004.....	עמ' 8
4.	ממצאי הסקר החברתי 2002-2004.....	עמ' 9-13
	א. ממצאים כללים	
	ב. התנדבות ומשתנים דמוגרפים	
	ג. התנדבות ומשתנים חברתיים-כלכליים	
	ד. התנדבות ומשתנים ערכיים - פסיכולוגיים	
	ה. מתנדבים 20 שעות או יותר בחודש	
5.	השוואה בינלאומית.....	עמ' 13-14
6.	ניתוח רב- משתני.....	עמ' 14-20
	א. השפעת המשתנים דמוגרפיים	
	ב. השפעת המשתנים חברתיים-כלכליים	
	ג. השפעת המשתנים ערכיים-פסיכולוגיים	
	ד. התנדבות במסגרת ארגון	
	ה. דיון בממצאי הניתוח הרב משתני	
7.	הסבר אפשרי לשיעורי התנדבות נמוכים בקבוצות האוכלוסייה מסוימות.....	עמ' 20-21
8.	מידע על פעילות התנדבותית שהסקר החברתי של הלמ"ס אינו מספק.....	עמ' 21
9.	הצעות לחקר ההתנדבות בסקר החברתי.....	עמ' 21-22
10.	רשימת הביבליוגרפיה.....	עמ' 23
11.	לוחות 1-17.....	עמ' 24-32

1. מבוא

השתתפות רחבה של אזרחים בפעילות התנדבותית נחשבת, גם על ידי הציבור וגם על ידי אנשי מדעי החברה, לאחד מסימני ההיכר של חברה מודרנית-דמוקרטית, בעלת ערכים הומניסטיים וליברליים. בנוסף לחשיבותה הכלכלית של ההתנדבות (בקנדה, למשל, עבודת המתנדבים שוות ערך ל-550 אלף מקומות העבודה במשרה מלאה. בישראל, לפי הערכה של המועצה הלאומית להתנדבות, עבודה התנדבותית שוות ערך ל-25 אלף מקומות העבודה), בולטת חשיבותה החברתית והפוליטית: היא תורמת רבות לחיזוק אחדות החברה ולהפחתת המתחים בין קבוצות המרכיבות אותה, היא משמשת חוט המקשר בין אזרח לקהילתו, שוברת סטריאוטיפים עדתיים ומעמדיים. פעילות התנדבותית מציעה למשתתפים בה מערך שלם של תגמולים מסוגים שונים: רכישת מיומנויות חדשות, אישיות ובינאישיות כאחד, שיפור במצב רגשי ופסיכולוגי, מפגש עם אנשים בעלי רקע תרבותי אחר, צבירת ניסיון מקצועי שיוכל להועיל למתנדב גם לצורכי העבודה בשכר וכד'. שיעורי התנדבות בקבוצות חברתיות שונות מהווים אינדיקציה למידת המעורבות של הקבוצות הללו בזרם המרכזי בחיי החברה או, להפך, להדרתן ולניכורן מהחברה הגדולה.

העבודה הנוכחית מוקדשת למטרות הבאות:

- א. להעריך את שיעורי ההתנדבות ודפוסי ההתנדבות בקרב אזרחי ישראל בני 20 ומעלה על בסיס נתוני הסקר החברתי של 2002-2004, לפי שלוש קבוצות המשתנים: דמוגרפים, סוציו-כלכליים וערכיים-פסיכולוגיים.
- ב. להשוות בין ממצאי הסקר החברתי של 2002-2004 לגבי שיעורי ודפוסי ההתנדבות לבין ממצאי הסקרים בנושאי ההתנדבות שנערכו בארץ ובח"ל.
- ג. להפריך או לאושש את ההשערות על קיום הקשר בין שיעורי התנדבות לבין תכונות דמוגרפיות של אוכלוסייה (מין, גיל, מצב משפחתי, ותק בארץ, לאום, דת ומספר הילדים המשק הבית) ותכונות סוציו-אקונומיות (מידת הדתיות, רמת ההשכלה, פעילות עיקרית, מקצוע, הכנסה מעבודה והכנסה לנפש במשק הבית).
- ד. לתת הסברים אפשריים לפערים בשיעורי ההתנדבות בין קבוצות אוכלוסייה שונות בישראל על סמך מסקנות המחקרים, אשר נערכו בישראל ובח"ל ועסקו בנושא ההתנדבות.
- ה. לנסות ולהבין, מהו מידע הנדרש להעמקת ידיעותינו לגבי תופעת ההתנדבות בארץ וכיצד ניתן לשפר את המידע שהסקר החברתי של הלמ"ס מספק.

2. סקרים ומחקרים בנושא ההתנדבות שנערכו בארץ בשנים האחרונות

א. ב-2006 נערך מחקר "דפוסי התנדבות בקרב צעירים בני 20-30 בישראל" על ידי מכון גיאוקרטוגרפיה בעבור המרכז הישראלי להתנדבות הנוער והצעירים, בהנהלת פרופ' אבי דגני וד"ר רינה דגני (גודל המדגם כ-300 איש בגילאים הרלוונטיים). מממצאי המחקר עולה, כי 32% מהצעירים בגילאים האלה מתנדבים היום, 23% אינם מתנדבים היום, אך התנדבו בעבר ועוד 45% - לא מתנדבים היום ולא התנדבו בעבר. עוד עולה מהמחקר "דפוסי התנדבות בקרב צעירים בני 20-30 בישראל", ש-70% מהמתנדבים עוסקים בפעילותם לפחות פעם בשבוע, ומחצית מהם - מספר פעמים בשבוע. בממוצע, הצעירים מתנדבים 3.3 שעות בשבוע. מקום הלימודים או פנייה ישירה לעמותות הן הדרכים העיקריות להתנדב. רק 8% מהנשאלים אמרו שאינם מעוניינים להתנדב ו-90% מהלא מתנדבים הביעו את נכונותם להתנדב במידה ואם יתבקשו לעשות זאת. הסיבה העיקרית לכך שהצעירים אינם מתנדבים היא חוסר זמן (80% בקרב אלה שאינם סטודנטים ו-64% בקרב הסטודנטים). הצעירים המתנדבים "נהנים מתדמית החיובית בעיני בני גילם שאינם מתנדבים, חווים אושר בעוצמות גבוהות יותר, הם בעלי ציונים גבוהים יותר, משתמשים פחות בסמים ובאלכוהול, מרגישים שייכים ומקובלים יותר" (מתוך דפי העבודה של המחקר).

2.ב. סקר של ד"ר מינה צמח "התנדבות מבוגרים, נובמבר 2004"

בסקר השתתפו 500 איש (425 יהודים ו-75 ערבים), המייצגים את כלל האוכלוסייה הבוגרת בישראל בני 18 ומעלה. ההתנדבות בסקר הוגדרה כ"עבודה שהפרט עושה שלא בשכר ולא בשרות של בני משפחה, ההתנדבות נעשית במסגרת מאורגנת או שלא במסגרת המאורגנת". מממצאי הסקר עולה, כי ב-2004 התנדבו כ-20% מכל אזרחי ישראל בני 18 ומעלה וזאת ירידה בהשוואה לשנים הקודמות: בשנת 2001 התנדבו 24%, וב-2000 התנדבו 26%. 43% מהמתנדבים ב-2004 התנדבו במסגרת ארגון, 27% במסגרת פרטית, 28% במסגרת אחרת. לשורות המתנדבים היו מוכנים להצטרף 39% מהנשאלים שלא התנדבו: 59% מהמוכנים להתנדב יודעים לאן צריך לפנות, ו-41% אינם יודעים. לפי ממצאי הסקר, אוכלוסיית המתנדבים מתחלקת באופן שווה בין שני המינים. אנשים בגילאים 60 ומעלה מהווים כ-30% מכלל המתנדבים וצעירים בני 18-25 כ-12%. 15% מכלל המתנדבים היהודים הם חרדים, ו-37% חילונים. בעלי רמת ההכנסה מעל הממוצע מהווים כ-44% מכלל המתנדבים, לעומת 31% בקרב אלה שאינם מתנדבים. ממוצע שנות לימוד של המתנדבים - 14.5 שנים, לעומת 13.4 שנים בקרב אלה שאינם מתנדבים. 40% מהנשאלים סברו, שתרומת כסף נחשבת התנדבות: יותר בקרב אלה שלא מתנדבים (43%), מאשר בקרב המתנדבים (34%).

2.ג. "התנדבות, תרומות ועמדות כלפי ארגונים בחברה הערבית - פלסטינית בישראל" - סקר בראשותו

של ד"ר אליאס זיידאן, המרכז הישראלי לחקר המגזר השלישי באוניברסיטת בן-גוריון בנגב, מרץ-אוגוסט 2002.

ממצאים ומסקנות עיקרים של הסקר:

א. הסקר הראשון בנושא ההתנדבות והתרומות בחברה הערבית-פלסטינית נערך בראשותו של ד"ר אליאס זיידאן ב-1997, והתבסס על מתודולוגיה והגדרות ההתנדבות של לסטר סלמון והלמוט

אנהייר מאוניברסיטת John Hopkins (מבוגרים בני 18 ומעלה, פעילות התנדבותית ב-12 חודשים אחרונים, הסיוע שניתן לחברים או לקרובי משפחה לא נחשב להתנדבות). לפי ממצאי הסקר, שיעורי ההתנדבות באוכלוסייה הערבית בשנה הזאת היו נמוכים והסתכמו באחוזים בודדים בלבד. לטענתו של ד"ר אליאס זיידאן, הסיבה העיקרית לכך היא הגדרת ההתנדבות, שאינה מותאמת לקונטקסט חברתי וכלכלי של החברה הערבית-פלסטינית בישראל. אוכלוסייתם של רוב היישובים הערביים מורכבת ממשפחה מורחבת אחת או מכמה משפחות מורחבות. רוב בני היישוב נמצאים ביחסי קירבת דם, ביחסים ידידותיים או, לפחות, מכירים אחד את השני. הנורמות החברתיות מחייבות את בני היישוב להגיש סיוע, בראש ובראשונה, לנוקדים בתוך קהילת היישוב עצמה, ופעילות התנדבותית מתקיימת בחוץ ליישוב המגורים של המתנדב רק לעתים נדירות.

ב. בסקר של שנת 2002, הפעילות ההתנדבותית הוגדרה כעזרה ללא תמורה כספית גם לקרובים ולחברים. במהלך הראיונות נשאלו שאלות שנועדו להבהיר, באיזה מעגל הקרבה למתנדב היו אנשים שנעזרו: המעגל הראשון - בני משפחה וחברים, המעגל השני- מכרים והמעגל השלישי- אנשים זרים.

ג. לפי ממצאי סקר 2002, 75% מהבוגרים במגזר הערבי התנדבו בשנה שקדמה לראיון. הערוץ העיקרי להתנדבות היא ההתנדבות הישירה והסוג הנפוץ ביותר שלה - עזרה לאנשים בעת שמחות ובעת שכול ותנחומים. אוכלוסיית היעד העיקרי של פעילות ההתנדבות היא קרובי משפחה וחברים. ההתנדבות בערוץ הפורמאלי ניתנה בעיקר בצורה של סיוע טכני (כמו עבודה משרדית) לארגונים ולמפלגות, אך גם ההתנדבות מהסוג הזה היא בעלת מאפיינים משפחתיים (מתנדבים בארגון בו מועסקים חברים או קרובי משפחה).

ד. בהשוואה לשנת 1997, עלו בצורה משמעותית אחוזי המתנדבים שאוכלוסיית היעד שלהם היא אנשים זרים. ההסבר לכך, לדעתו של ד"ר אליאס זיידאן - האירועים הפוליטיים והחברתיים שהתרחשו בין 1997 ו-2002: התקרבות שכבות רחבות באוכלוסייה הערבית למוסדות הדת (מוסדות אלה לעתים קרובות מארגנים את פעילויות ההתנדבות), והסכסוך הישראלי-ערבי, שתרים להתחזקותה והתגבשותה של התודעה הלאומית והרחיב את האוכלוסיות הנוקדות לסיוע של המתנדבים.

ה. גברים ונשים מתנדבים לסייע לאנשים הנמצאים במעגל הראשון (קרובים וחברים) בשיעורים דומים. במסגרת הארגון או למען אנשים זרים מתנדבים בעיקר גברים. המוסלמים, לפי הסקר, מתנדבים בשיעורים גבוהים מאשר נוצרים ודרוזים, במיוחד במסגרת הארגון ולמען אנשים זרים.

3. מתודולוגיה של ניתוח ממצאי הסקר החברתי 2002-2004

הממצאים לגבי התנדבות התקבלו על סמך עיבוד הקובץ, אשר מכיל את נתוני הסקר החברתי בשנים 2002, 2003 ו-2004, עם מקדמי הניפוח המקוריים של כל נדגם. סה"כ רשומות בקובץ המשולב הוא 21,795 והמספר הרב יחסית של תצפיות מאפשר להקטין את טעויות הדגימה ולהסיק מסקנות בעלות ערך סטטיסטי גם לגבי קבוצות אוכלוסייה קטנות. המתודולוגיה של שילוב בין נתוני הסקרים שנערכו בפרקי זמן שונים, במטרה להקטין את טעויות הדגימה, מקובלת בפרקטיקה של הלמ"ס וארגונים סטטיסטיים אחרים. היא יעילה בעיקר בהסקה לגבי תופעות שאינן משתנות באופן משמעותי בפרקי הזמן שבהם הסקרים נערכים. תופעת ההתנדבות בארץ, כפי שהיא נראית בממצאי הסקרים 2002, 2003 ו-2004, אכן שייכת לסוג התופעות האלה ונשארה פחות או יותר יציבה בין השנים 2002-2004. **הפעילות ההתנדבותית** הוגדרה בסקר החברתי כעזרה ללא תשלום (לעולים, לזקנים, לילדים וכדומה), באופן פרטי או במסגרת של ארגון או תנועה (כגון: ויצ"ו, המשמר האזרחי, ועד הורים), לא כולל מתן תרומות, עזרה לבן משפחה או לחברים. **שאלות מתוך הסקר החברתי 2002-2004** הבוחנות את דפוסי ההתנדבות של המרואיינים:

א. בשלושת החודשים האחרונים, האם עסקת בפעילות התנדבותית?

- 1 כן
- 2 לא

ב. האם הפעילות ההתנדבותית בה עסקת היא:

- 1. במסגרת ארגון כגון: יד שרה, מגן דוד אדום, משמר אזרחי, משטרה
- 2. באופן פרטי
- 3. גם במסגרת ארגון וגם באופן פרטי

ג. בשלושת החודשים האחרונים, כמה שעות בחודש, עסקת בפעילות התנדבותית?

- 1 פחות מ- 5 שעות
- 2 בין 5 ל- 9 שעות
- 3 בין 10 ל- 19 שעות
- 4 עשרים שעות או יותר
- 5 [לא קבוע]
- 6 [חד פעמי]

4. ממצאים

4.א. ממצאים כלליים

לפי ממצאי הסקר החברתי של 2002-2004, השתתפו בפעילות התנדבותית כ-15% מכלל אזרחי המדינה בני 20 ומעלה (622 אלף בממוצע לשנה). 45% מתוכם התנדבו במסגרת ארגון בלבד, 41% התנדבו באופן פרטי, ועוד 14% התנדבו גם במסגרת ארגון וגם באופן פרטי. למעלה ממחצית מהמתנדבים (54%) עסקו בפעילותם עד 10 שעות בחודש, 37%-10 שעות בחודש או יותר ואחרים (9%) התנדבו באופן לא קבוע או חד פעמי.

בין השנים 2002-2004 לא צוינו שינויים משמעותיים בשיעור המתנדבים: לא בקרב כלל האוכלוסייה הבוגרת בישראל, ולא בקרב קבוצות המרכיבות אותה. התנדדות בין שנה לשנה מסתכמות בכמה אחוזים, ללא מגמה מסוימת.

4.ב. התנדבות ומשתנים דמוגרפיים

התנדבות ומגדר

גברים בישראל עוסקים בהתנדבות בשיעורים גבוהים יותר בהשוואה לנשים (18% לעומת 13%) והקביעה הזאת נכונה לגבי כל הקבוצות באוכלוסייה, ללא הבדלי גיל, מצב משפחתי, דת, ותק בארץ, הכנסות או פעילות עיקרית.

הבדלים גדולים ביותר בין שני המינים בשיעורי ההשתתפות בפעילות התנדבותית ניתן למצוא בקרב האוכלוסייה הלא יהודית: שיעור המתנדבים בקרב המוסלמים הגברים גבוה פי 4 משיעור המתנדבות (14% לעומת 4%, בהתאמה) ופי למעלה מ-2 בקרב הדרוזים (18% לעומת 8%). הבדלים יותר מתונים מצויים בקרב היהודים (19% לעומת 15%) ובקרב הנוצרים (10% לעומת 6%).

בקרב היהודים, שיעורי ההתנדבות עולים במקביל לעלייה במידת הדתיות, גם בקרב גברים וגם בקרב נשים: בקרב החילונים מתנדבים 14.5% מהגברים ו-13.6% מהנשים, בקרב החרדים מתנדבים 41% מהגברים ו-32% מהנשים. בקרב הלא יהודים המגמה היא אחרת: עם עלייה במידת הדתיות שיעור המתנדבים בקרב הגברים אינו משתנה באופן משמעותי ובקרב הנשים הוא דווקא יורד: שיעור המתנדבות בקרב הנשים הלא יהודיות שמגדירות את עצמן כ"לא דתיות" הוא 8%, לעומת 3% בקרב הנשים שהגדירו את עצמן כ"דתיות מאוד".

ככל שהכנסת משק בית ברטו לחודש לנפש עולה, כך הפער בשיעורי התנדבות בין גברים לנשים הולך ומצטמצם: בקרב הישראלים שחיים במשקי בית שהכנסת ברטו לחודש לנפש בהם נמוכה מ-2,000 ש"ח, מתנדבים 17% מהגברים ו-10% מהנשים (ההבדל - 7%).

לעומת זאת, בקרב הישראלים שחיים במשקי בית שהכנסת ברטו לחודש לנפש בהם גבוהה מ-4,000 ש"ח, מתנדבים 20% מהגברים ו-17.5% מהנשים (ההבדל רק 2.5%).

הנשים המתנדבות מעדיפות יותר מהגברים המתנדבים, להתנדב באופן פרטי ופחות במסגרת ארגון. באופן כללי, הנשים המתנדבות מקדישות פחות זמן לעיסוק בהתנדבות, מאשר הגברים המתנדבים: בקרב כלל אוכלוסיית המתנדבים, הנשים מהוות 44%, אך בקרב אלה שמקדישים לעיסוק בהתנדבות 20 שעות ומעלה, הן מהוות רק 37%.

התנדבות וקבוצת האוכלוסייה

יהודים מתנדבים בשיעורים גבוהים בהשוואה לאוכלוסייה הערבית: 16% לעומת 9%.

התנדבות וגיל

בכלל אוכלוסיית ישראל, שיעורי ההתנדבות אינם משתנים באופן משמעותי בקרב בני גילאים 20 – 64 ונעים בסביבות 15%-16%, עם עלייה קלה בגילאים 55 – 64. לאחר גיל 65 ישנה ירידה הדרגתית בשיעורי ההתנדבות: 14% בקרב בני 65-74 ו-10% בקרב בני 75 ומעלה. המגמה הזאת מאפיינת גברים ונשים כאחד. בקרב האוכלוסייה הערבית שיעור ההתנדבות הגבוה ביותר מאפיין דווקא אנשים צעירים יותר ומגיע ל-11% בקרב בני 20-24. בקרב האנשים בגילאים 25-28, שיעור המתנדבים יורד באופן הדרגתי ולאחר גיל 60 אנשים בקבוצת האוכלוסייה הזאת כמעט ולא מתנדבים.

עם העלייה בגיל, המתנדבים נוטים להקדיש לפעילותם ההתנדבותית יותר זמן: בקרב המתנדבים בני 25-44 רק 30% הקדישו לפעילותם 10 שעות בחודש ויותר, לעומת 38% בקרב המתנדבים בני 45-64 ו-57% בקרב המתנדבים בני 65-74. באוכלוסייה הערבית המגמה היא הפוכה: עם העלייה בגיל, המתנדבים מקדישים לפעילותם פחות ופחות זמן: 44% מהמתנדבים בני 20-24 מקדישים לפעילותם 10 שעות בחודש ויותר, לעומת 41% בקרב המתנדבים בני 25-44 ו-36% בקרב בני 45-64.

התנדבות ומצב משפחתי

בכלל אוכלוסיית ישראל, שיעור המתנדבים בקרב הנשואים גבוה במקצת מאשר בקרב

רווקים (16%, לעומת 14% בהתאמה). בקרב האלמנים שיעור המתנדבים הוא 9% בלבד. בקרב האוכלוסייה הערבית המגמה היא הפוכה: רווקים מתנדבים יותר מנשואים (11% לעומת 9%) וגרושים או אלמנים כמעט ואינם מתנדבים.

שיעורי התנדבות עולים בהתאם למספר הילדים עד גיל 18 במשפחה: רק 14% מאנשים שאין להם ילדים עד גיל 18 התנדבו, לעומת 15% מההורים לאחד או לשני ילדים, 18% מההורים לשלושה או ארבעה ילדים ו-26% מההורים לחמישה ילדים או יותר.

התנדבות וותק בארץ

עולים משנת 1990 ואילך מתנדבים בשיעורים נמוכים יותר בהשוואה לילידי הארץ: 18% מילידי הארץ עסקו בפעילות התנדבותית, לעומת 9% מהעולים. עם העלייה בוותק עולה גם שיעור המתנדבים בקרב העולים: 10% מאלה שעלו בשנים 1990-1996, לעומת 8% שעלו אחרי 1996.

התנדבות וישוב המגורים

שיעור המתנדבים משתנה באופן משמעותי בין ישובי הארץ: 4% בשפרעם, לוד ואום אל פחם, 7% בבת ים, 13% בבאר שבע ובתל אביב, 14% בחיפה, 22% בירושלים, 28% בבני ברק ו-41% באפרתה.

התנדבות ורמת ההשכלה

שיעור העוסקים בפעילות התנדבותית עולה עם העלייה ברמת ההשכלה: בשנים 2002-2004 עסקו בפעילות התנדבותית 12% מאלה שאין להם תעודת בגרות, 15% מבעלי תעודת בגרות ו-22% מבעלי השכלה אקדמית. הפערים בשיעור המתנדבים בין קבוצות ההשכלה שונות בולטים יותר בקרב האוכלוסייה הערבית מאשר בקרב האוכלוסייה היהודית: בקרב האוכלוסייה הערבית עסקו בפעילות התנדבותית 6% מאלה שאין להם תעודת בגרות ו-25% מבעלי השכלה אקדמית, לעומת האוכלוסייה היהודית שבה עסקו בפעילות ההתנדבותית 13% מאלה שאין להם תעודת בגרות ו-22% מבעלי השכלה אקדמית.

התנדבות ומצב כלכלי

שיעורי ההתנדבות עולים בהתאם לעלייה ברמת ההכנסה: אנשים שחיים במשקי הבית שבהם ההכנסה החודשית ברוטו לנפש גבוהה (מעל 4,000 ₪) עסקו בפעילות התנדבותית בשיעורים גבוהים יותר מאנשים שחיים במשקי הבית שבהם ההכנסה החודשית ברוטו לנפש נמוכה מ-2,000 ₪ (19% לעומת 13%). בקרב האוכלוסייה היהודית הפערים בשיעורי ההתנדבות בין בעלי רמות ההכנסה שונות קטנים יותר מאשר בקרב הערבים: בקרב האוכלוסייה היהודית אנשים שחיים במשקי הבית שבהם ההכנסה החודשית ברוטו לנפש היא עד 2,000 ₪ התנדבו בשיעור של 15%, לעומת 19% מאלה שחיים במשקי הבית שבהם ההכנסה החודשית ברוטו לנפש מעל 4,000 ₪. בקרב האוכלוסייה הערבית אנשים שחיים במשקי הבית שבהם ההכנסה החודשית ברוטו לנפש היא עד 2,000 ₪ התנדבו בשיעור של 8%, לעומת 18% מאלה שחיים במשקי הבית שבהם ההכנסה החודשית ברוטו לנפש מעל 4,000 ₪. ככל שההכנסה החודשית ברוטו לנפש גבוהה יותר, כך מתחזקת נטיית המתנדבים לעסוק בפעילות התנדבותית במסגרת הארגון: במסגרת ארגון התנדבו 51% מהמתנדבים שחיים במשקי הבית שבהם ההכנסה החודשית ברוטו לנפש היא עד 2,000 ₪, 56% מהמתנדבים שחיים במשקי הבית שבהם ההכנסה החודשית ברוטו לנפש היא 2,000-3,000 ₪ ו-68% מהמתנדבים שחיים במשקי הבית שבהם ההכנסה החודשית ברוטו לנפש היא מעל 4,000 ₪. בקרב בעלי הכנסות מעבודה, כמעט ואין הבדל בשיעורי ההתנדבות בין האוכלוסייה היהודית והאוכלוסייה הערבית (16% בקרב בעלי הכנסות מהעבודה עד 4,000 ₪ לחודש בשתי האוכלוסיות). יחד עם זאת, בקרב בעלי הכנסות גבוהות מעבודה (מעל 7,000 ₪ לחודש) שיעור המתנדבים באוכלוסייה הערבית גבוה יותר מאשר באוכלוסייה היהודית (28% לעומת 21%).

התנדבות ופעילות עיקרית

בשאלון של הסקר החברתי 2002-2004, המרואיניים בחרו באחת מ-10 אופנויות כמתארת את פעילותם העיקרית ב-12 החודשים שקדמו לראיון: עובד, לומד, פנסיונר, מובטל, משרת בצבא, מטפל בבית או בבני משפחה, חולה במחלה ממושכת או נכה בעל מגבלה גופנית, התנדבות, טיול בחו"ל או אחר. אנשים שפעילותם העיקרית היא לימודים, מתנדבים בשיעורים גבוהים יותר (25%) מהעובדים (17%), ממובטלים ומפנסיונרים (12%). בקרב אנשים שפעילותם העיקרית היא טיפול במשק בית או בבני משק

בית תלויים, התנדבו כ-11%, ובקרב חולים כרוניים או נכים- רק 5%. פחות מחצי אחוז מכלל המרואיינים ציינו שפעילותם העיקרית הינה התנדבות.

התנדבות ומקצוע

אנשים שעובדים היום או עבדו בעבר בתחומים כמו חינוך, שירותיים קהילתיים, חברתיים או אישיים, מתנדבים בשיעורים גבוהים יותר מאלה שעובדים או עבדו בעבר בתחומים אחרים (לוח 13 "התנדבות לפי סוג ענפי כלכלה נבחרים, 2002-2004).

4.4. התנדבות ומשתנים ערכיים-פסיכולוגיים

התנדבות ודת

שיעור המתנדבים בקרב היהודים הוא 17%, 8% בקרב המוסלמים והנוצרים ו-13% בקרב הדרוזים. בקרב היהודים, שיעור המתנדבים עולה בהתאם למידת הדתיות: בפעילות התנדבותית עסקו 36% מהחרדים, 26% מהדתיים, 15% מהמסורתיים, ו-13% מהחילונים. בקרב בני דתות אחרות המצב הוא הפוך: בפעילות התנדבותית משתתפים יותר אלה המגדירים את עצמם כ"לא דתיים" או כ"לא כל כך דתיים", מאשר אלה המגדירים את עצמם כ"דתיים" (12%, 9% ו-7% בהתאמה).

עם עלייה במידת הדתיות, בקרב היהודים והלא יהודים כאחד, מתחזקת נטייתם של המתנדבים לעסוק בפעילות באופן פרטי ולא במסגרת ארגון: בקרב היהודים, באופן פרטי התנדבו 48% מהמתנדבים החילונים (כולל אלה שהתנדבו גם במסגרת ארגון וגם באופן פרטי), 52% מהמתנדבים המסורתיים ו-60% מהמתנדבים החרדיים. בקרב הלא יהודים, באופן פרטי התנדבו 51% מהמתנדבים הלא דתיים, 58% מהמתנדבים לא כל כך דתיים ו-78% מהמתנדבים ה"דתיים מאוד".

התנדבות ושביעות רצון בתחומי חיים שונים

אנשים שעוסקים בפעילות התנדבותית מאופיינים במידת שביעות רצון רבה יותר בתחומי חיים שונים בהשוואה לאלה שאינם עוסקים בפעילות התנדבותית. 89% מהעוסקים בפעילות התנדבותית היו מרוצים מהחיים באופן כללי, לעומת 81% מאלה שאינם עוסקים בפעילות התנדבותית, עוד 56% מהמתנדבים היו מרוצים ממצבם הכלכלי, לעומת 46% מהלא מתנדבים.

המתנדבים יותר מרוצים מדירת מגורים שלהם (86% לעומת 80%), ממקום העבודה (61% לעומת 51%) ומהכנסה מהעבודה (36% לעומת 29%). 96% מהמתנדבים דיווחו, שיש להם חברים (לעומת 85% מהלא מתנדבים) ו-92% מרגישים שיש להם על מי לסמוך בשעת המשבר (לעומת 86% מהלא מתנדבים).

התנדבות ומצב רגשי פסיכולוגי (סקר 2003)

המתנדבים גם נהנים ממצב רגשי-פסיכולוגי משופר יותר בהשוואה לאלה שאינם מתנדבים: 91% מהם ציינו שנהנים מפעילות יומיומית, לעומת 79% מהלא מתנדבים; 91% הרגישו מלאי מרץ, לעומת 78% מהלא מתנדבים; 92% הרגישו מאושרים, לעומת 83% מהלא מתנדבים.

4.ה. מתנדבים 20 שעות בחודש או יותר

כ-20% מכלל המתנדבים או 3% מכלל האוכלוסייה הבוגרת בישראל (120 אלף איש), עוסקים בפעילותם ההתנדבותית 20 שעות בחודש או יותר. הגברים מהווים בקרב המתנדבים "הכבדים" האלה 63% (בכלל אוכלוסיית המתנדבים הם מהווים 56%). לייצוג יתר זוכים גם אנשים בני 65 ומעלה: בכלל האוכלוסייה הבוגרת הם מהווים 15%, בכלל אוכלוסיית המתנדבים – 12%, אך בקרב המתנדבים 20 שעות בחודש או יותר הם מהווים 25%. ייצוג יתר באוכלוסיית המתנדבים ה"כבדים" יש גם לאנשים שאין להם ילדים עד גיל 18 במשק בית (הם מהווים 58% מכלל האוכלוסייה ו-65% מהמתנדבים "הכבדים"), חרדים ודתיים (ביחד שתי הקבוצות הללו מהוות כ-16% מסה"כ היהודים ו-30% מסה"כ מהמתנדבים "הכבדים" היהודיים), לומדים וגמלאים.

5. השוואה בינלאומית של ממצאי הסקר החברתי 2002-2004

כמעט ולא ניתן לערוך השוואה כמותית בעלת משמעות בין ממצאי הסקר החברתי לגבי שיעורי ההתנדבות בישראל לבין ממצאי הסקרים בנושא ההתנדבות מחו"ל, וזאת מכמה סיבות:

א. רוב הסקרים מחו"ל מתייחסים לפרק זמן של שנה שקדמה לריאיון, לעומת הסקר החברתי של הלמ"ס, המתייחס לפרק זמן של שלושה חודשים שקדמו לריאיון. יתכן כי זאת הסיבה לכך, ששיעורי ההתנדבות בישראל נראים נמוכים בהרבה גם בהשוואה לשיעורי ההתנדבות במדינות אחרות (29%-בארצות הברית) (2004)¹, 34%-בגרמניה (2004)², 41% - באוסטרליה (2004)³ ו-27% -בקנדה (2000)⁴, וגם בהשוואה לממצאי הסקר בנושא ההתנדבות של מינה צמח (לפיו, בשנת 2004 התנדבו בישראל כ-20% מבני 18 ומעלה, אגודה להתנדבות בישראל, 2004), לעומת 15% בסקר החברתי.

ב. הגדרת הפעילות ההתנדבותית בסקר חברתי של הלמ"ס שונה מהגדרות בסקרים בחו"ל, אם כי גם הגדרות של הסקרים בחו"ל שונות אחת מהשנייה. באופן כללי, הגדרת הפעילות התנדבותית בסקר החברתי של הלמ"ס יותר מצומצמת מרוב ההגדרות המקובלות בחו"ל: היא מתמקדת בעזרה לזולת ואינה כוללת את פעילויות ההתנדבותיות בתחומי תרבות, ספורט, פעילות הסברתית וכד'. בנוסף לכך, **בסטטיסטיקות של כמה מדינות** (למשל, ארצות הברית וקנדה מופיעים רק הנתונים לגבי פעילות התנדבותית במסגרת ארגון ולא באופן פרטי).

ניתן לסכם ולומר, שההבדלים בשיעורי ההתנדבות בין קבוצות חברתיות שונות, כפי שהם משתקפים בסקרי התנדבות בחו"ל ובסקר של הלמ"ס, דומים למדי ברוב ההיבטים:

א. אנשים נשואים מתנדבים בשיעורים גבוהים יותר מאשר אנשים במצבים משפחתיים אחרים (הקביעה הזאת נכונה לגבי האוכלוסייה היהודית).

ב. הורים לילדים עד גיל 18 יותר מתנדבים מאשר בני זוג ללא ילדים או הורים לילדים יותר מבוגרים.

¹ Volunteering in the USA- 2005. [Http://www.bls.gov/cps/](http://www.bls.gov/cps/)

² European Volunteer Center. Voluntary Action in Germany

³ Giving Australia, 2005

⁴ National Survey of Giving and Volunteering in Canada, 2000

- ג. ילידי הארץ מתנדבים יותר מהמהגרים. עם עלייה בוותק, עולים שיעורי ההתנדבות בקרב המהגרים.
- ד. אנשים מועסקים מתנדבים יותר מאנשים בלתי מועסקים.
- ה. בני קבוצות מיעוט (ערבים) מתנדבים פחות מבני קבוצה אתנית דומיננטית (יהודים).
- ו. שיעורי ההתנדבות עולים עם עלייה ברמת ההשכלה.
- ז. שיעורי ההתנדבות עולים עם עלייה בהכנסות לנפש.
- ח. שיעורי ההתנדבות גבוהים יותר בקרב אנשים העוסקים במקצועות חינוכיים או טיפוליים, מאשר בקרב אנשים העוסקים במקצועות אחרים.
- ט. אלה העוסקים בפעילות התנדבותית נהנים ממצב רגשי-פסיכולוגי טוב יותר מאלה, שאינם עוסקים בפעילות התנדבותית. הם גם יותר שבעי רצון מחייהם באופן כללי וגם מרוצים יותר מתחומים כמו עבודה, קשרים חברתיים, בריאות וכו'.
- י. אוכלוסיית המתנדבים ה"כבדים" שונה לפי מאפייניה הדמוגרפים מכלל אוכלוסיית המתנדבים, כמו ייצוג יתר של בני 65 ומעלה, תת ייצוג של עובדים וכו'.

בנוסף לכך, כמה מממצאי הסקר החברתי בנושא ההתנדבות שונים ממצאי סקרי ההתנדבות שנערכו בחו"ל:

- א. ברוב סקרי ההתנדבות שנערכו בחו"ל לא נמצאו עדויות לכך, שנשים מתנדבות פחות מהגברים (למשל, בארצות הברית ב-2004 התנדבו 25% מהגברים ו-32% מהנשים). בישראל שיעור המתנדבים גבוה משיעור המתנדבות באופן משמעותי, במיוחד בקבוצות המיעוט.
- ב. ברוב סקרי ההתנדבות שנערכו בחו"ל נמצא, ששיעור המתנדבים הגבוה ביותר הוא בקבוצת גילאים 35-44. בסקר חברתי של הלמ"ס לא נמצאו הבדלים משמעותיים בין קבוצות גיל שונות ועלייה קלה צוינה בגילאי 55-64.
- ג. תוצאות הסקרים במדינות דוברות אנגלית (ארצות הברית, קנדה, אנגליה, אוסטרליה) מצביעות על הקשר בין צורת הישוב לבין שיעורי ההתנדבות בו: בישובים קטנים וכפריים שיעורי ההתנדבות גבוהים יותר בהשוואה לישובים עירוניים גדולים ולמטרופולינים. ממצאי הסקר החברתי, לפי תוצאות ההתפלגות, מצביעים על ההבדלים הניכרים בין ישובי הארץ בשיעורי ההתנדבות, אך אינם מאפשרים להסיק באופן חד משמעי על קיום הקשר בין גודל היישוב לבין שיעורי ההתנדבות בקרב תושביו.

6. ניתוח רב-משתני

ניתוח רב משתני (רגרסיה לוגיסטית) נערך כניסיון להעמיק את ידיעותינו על השפעה של מאפיינים דמוגרפים, חברתיים וכלכליים של הפרט על סיכויו לעסוק בפעילות התנדבותית, תוך פיקוח על שאר המאפיינים.

בלוח 17 מוצגים 8 מודלים של הרגרסיה הלוגיסטית:

מודל 1 (בינארית) - השפעת מאפיינים דמוגרפיים בלבד על סיכויו של הפרט להתנדב: מין, קבוצת אוכלוסייה, מצב משפחתי, קבוצת גיל, מס' ילדים במשק הבית, מוצא וותק בארץ של יהודים (ילידי הארץ בני ילידי הארץ, ילידי הארץ ממוצא אירופה-אמריקה (לפי ארץ לידה של האב), ילידי הארץ ממוצא אסיה-

אפריקה, עולים ותיקים (עד 1990) ממדינות אירופה-אמריקה, עולים ותיקים (עד 1990) ממדינות אסיה-אפריקה, עולים משנת 1990 ואילך), גודל יישוב המגורים.

מודל 2 (בינארית) - השפעת מאפיינים דמוגראפיים, חברתיים- כלכליים וערכיים – פסיכולוגיים ביחד: מין, קבוצת אוכלוסייה, מצב משפחתי, קבוצת גיל, מסי ילדים במשק הבית, מוצא וותק בארץ של יהודים (ילידי הארץ בני ילידי הארץ, ילידי הארץ ממוצא אירופה-אמריקה (לפי ארץ לידה של האב), ילידי הארץ ממוצא אסיה-אפריקה, עולים ותיקים (עד 1990) ממדינות אירופה-אמריקה, עולים ותיקים (עד 1990) ממדינות אסיה-אפריקה, עולים משנת 1990 ואילך), גודל יישוב המגורים, תעסוקה (לא עובדים, עובדים במשרה חלקית, עובדים במשרה מלאה), רמת ההשכלה, הכנסת משק בית לנפש לחודש, פעילות עיקרית, ענף כלכלי (חינוך, טיפול ושירותי הקהילה לעומת שאר הענפים), מצב בריאות וקיום חברים.

מודל 3 (בינארית) - השפעת מאפיינים דמוגראפיים, חברתיים- כלכליים וערכיים-פסיכולוגיים בקרב האוכלוסייה היהודית בלבד.

מודל 4 (בינארית) - השפעת מאפיינים דמוגראפיים, חברתיים – כלכליים וערכיים-פסיכולוגיים בקרב האוכלוסייה הערבית בלבד.

מודל 5 (בינארית) - השפעת מאפיינים דמוגראפיים, חברתיים - כלכליים וערכיים-פסיכולוגיים בקרב אוכלוסיית הגברים בלבד.

מודל 6 (בינארית) - השפעת מאפיינים דמוגראפיים, חברתיים- כלכליים וערכיים-פסיכולוגיים בקרב אוכלוסיית הנשים בלבד.

מודל 7 (cumulative logic) - השפעת מאפיינים דמוגראפיים, חברתיים-כלכליים וערכיים-פסיכולוגיים על סיכויי של הפרט להתנדב במסגרת ארגון. האוכלוסייה במודל זה חולקה לשלוש קבוצות: "לא מתנדבים", "מתנדבים במסגרת ארגון" ו"מתנדבים באופן פרטי". אלה שהתנדבו גם במסגרת ארגון וגם באופן פרטי, חולקו בין "מתנדבים במסגרת ארגון" ו"מתנדבים באופן פרטי" באופן פרופורציונאלי. בנוסף למשתנים שתוארו לעיל, נבדקה גם כן השפעתם של משתנים אחרים, שלפי תוצאות ההתפלגויות נראו כרלוונטיים לנושא, כמו שביעות רצון בתחומים שונים של החיים, מצב רגשי-פסיכולוגי, יחסים עם בני משפחה, מאפייני הניידות (שביעות רצון מפעילות התחבורה הציבורית באזור המגורים וקיום רכב העומד לרשות בני משק הבית). מידת השפעתם ורמת מובהקות התוצאות לא הצדיקו את הכנסת המשתנים הללו לתוך המודלים הסופיים.

בלוח 17, התוצאות שאינן מובהקות ($P > 0.05$), צוינו בצבע אפור.

6.4 השפעת המשתנים הדמוגראפיים

השפעת המגדר (מודלים 1, 2, 5, 7):

למין יש השפעה מובהקת על הסיכוי להתנדב לפי כל המודלים שיוצגו. מנת יחס הסיכויים של הגברים להתנדב גבוהה ב-30% -50% מזו של הנשים. השפעת המין על הסיכויים להתנדב משמעותית יותר בקרב האוכלוסייה הערבית, מאשר בקרב האוכלוסייה היהודית (2.71 לעומת 1.41). יש לציין, שבקרב האוכלוסייה הערבית (מודל 5) השפעת המין על הסיכויים להתנדב ניכרת מכל המשתנים האחרים.

השפעת קבוצת האוכלוסייה (מודלים 1, 4, 7-5)

כשמפקחים על המשתנים הדמוגרפיים בלבד (מודל 1), ליהודים הסיכוי להתנדב גבוה פי 3.3 מאשר לערבים. כאשר מפקחים גם על משתנים דמוגרפיים וגם על המשתנים החברתיים-כלכליים וערכיים-פסיכולוגיים (מודל 2), הסיכוי של היהודיות להתנדב גבוה פי 2.1 משל ערביות (מודל 6) וליהודים (גברים) הסיכוי להתנדב גבוה פי 1.3 מאשר לערבים (גברים) (מודל 5).

השפעת המצב המשפחתי (מודלים 1, 7-2)

באופן כללי, השפעת המצב המשפחתי על סיכויי של הפרט להתנדב אינה משמעותית. באף מודל בו הוא נבדק, המשתנה מצב משפחתי אינו נכלל בעשרת המשתנים המשפיעים ביותר. בקרב האוכלוסייה היהודית (מודל 3) ובקרב הנשים (מודל 6), הסיכוי להתנדב גבוה פי 1.2-1.4 לרווקים ולגרועים, מאשר לנשואים. בקרב הערבים (מודל 4) ובקרב הגברים (מודל 5), השפעת המצב המשפחתי על ההתנדבות אינה מובהקת.

השפעת מספר הילדים עד גיל 18 (מודלים 1, 7-2)

בכלל האוכלוסייה, לאנשים שיש להם שלושה או יותר ילדים עד גיל 18 יש יותר סיכוי להתנדב, מאשר לאנשים שאין להם ילדים בגילאים האלה, או שיש להם 1-2 ילדים. השפעת מספר הילדים על ההתנדבות יותר בולטת במודל, בו אין פיקוח על מידת הדתיות (מודל 1). בקרב היהודים (מודל 3), סיכויי של ההורה לחמישה ויותר ילדים עד גיל 18 להתנדב גדול פי 1.55 מאשר לאנשים שאין להם ילדים. בקרב הערבים (מודל 4), השפעת מספר הילדים על ההתנדבות אינה מובהקת.

השפעת הגיל (מודלים 1, 7-2)

בכלל האוכלוסייה, עלייה בגיל מגדילה את סיכויי של הפרט להתנדב. מנת יחס הסיכויים להתנדב של בני 50-59 הוא 1.76 ושל בני 60 ומעלה – 2.27 בהשוואה לבני 20 – 29 (מודל 2). מנת יחס הסיכויים של בני 60 ומעלה להתנדב יותר גבוהה בקרב נשים מאשר בקרב הגברים (3.2 ו-1.6 בהתאמה). בקרב הערבים (מודל 5), השפעת הגיל על מנת יחס הסיכויים להתנדב אינה מובהקת.

השפעת המוצא וותק בארץ (אוכלוסייה יהודית, מודלים 1, 2, 3, 7-5)

עליה בותק בארץ מגדילה את סיכויי של הפרט להתנדב: מנת יחס הסיכויים של בני הדור השני (ילידי הארץ בני ילידי הארץ) גבוהה ב-50%-57% מזו של עולים משנת 1990 ואילך (מודלים 1, 2, 3, 7-5). לעומת זאת, מוצא אסיה-אפריקה מקטין את סיכויי של הפרט להתנדב: מנת יחס סיכוייהם של ילידי הארץ ממוצא אסיה ואפריקה קטנה ב-10% - 20% משל ילידי הארץ בני ילידי הארץ (מודלים 1, 2, 3, 7-5). מנת יחס הסיכויים של עולים ותיקים ממדינות אסיה ואפריקה קטנה ב-35% משל עולים ותיקים ממדינות אירופה ואמריקה (מודל 1, פיקוח על המשתנים הדמוגרפיים בלבד). במודלים בהם נעשה פיקוח על המשתנים הדמוגרפיים, החברתיים-כלכליים וערכיים-פסיכולוגיים כאחד (מודלים 2, 3, 7-5), השפעת המוצא האירופאי-אמריקאי על מנת יחס הסיכויים להתנדב אינה מובהקת.

השפעת גודל וצורת ישוב המגורים (מודלים 1, 7-2)

בכלל האוכלוסייה, מגורים בישובים קטנים (אוכלוסייה עד אלפיים תושבים) או בישובים כפריים מגדילים את סיכויי של הפרט להתנדב ב-25%-60% בהשוואה למגורים בישובים עירוניים או גדולים יותר מבחינת מספר התושבים (מודלים 1, 7-2). בקרב האוכלוסייה היהודית (מודל 3), מגורים בישובים

קטנים או כפריים מגדילים את הסיכויים להתנדב פי 1.6 בהשוואה למגורים בישובים עירוניים שאוכלוסייתם מ-50 אלף תושבים ועד 100 אלף. לעומת זאת, השפעת גודל וצורת הישוב על סיכויי של הפרט להתנדב בקרב האוכלוסייה הערבית (מודל 5) אינה מובהקת. כמו כן, אינה מובהקת השפעת המגורים בישובים עירוניים שמספר תושביהם מעל אלפיים תושבים על סיכויי של הפרט להתנדב (מודלים 1, 2-7).

6.6 השפעת המשתנים החברתיים-כלכליים

השפעת ההשכלה (מודלים 1-7)

בכלל האוכלוסייה, עלייה ברמת ההשכלה משפיעה באופן חיובי על הסיכויים של הפרט להתנדב: השכלה אקדמית מגדילה את סיכויי של הפרט להתנדב פי 1.7-1.9 והשכלה על תיכונית – פי 1.35 (מודל 2), בהשוואה ללימודים ללא תעודה. ההשכלה האקדמית מגדילה יותר את מנת יחס הסיכויים להתנדב בקרב האוכלוסייה הערבית (מודל 4) מאשר בקרב האוכלוסייה היהודית (מודל 3): פי 3 ו-פי 1.85, בהתאמה. ההשכלה האקדמית היא אחד מחמשת המשתנים המשפיעים ביותר על סיכויי של הפרט להתנדב בכל המודלים, בהם השפעת ההשכלה נבדקה.

השפעת התעסוקה (מודלים 1-7)

בכלל האוכלוסייה, לאנשים שעובדים במשרה חלקית או לא עובדים בכלל, יש סיכוי גבוה יותר להתנדב מאשר לאלה שעובדים במשרה מלאה. בהשוואה לעובדים במשרה מלאה, הסיכוי של עובדים במשרה חלקית להתנדב גבוה פי 1.2-1.35, וללא עובדים פי 1.2 (מודלים 2). סיכויי של גבר העובד במשרה חלקית להתנדב גבוהים פי 1.51 משל הגבר שעובד במשרה מלאה (מודל 5). השפעת התעסוקה אינה מובהקת בקרב האוכלוסייה הערבית (מודל 4).

השפעת הפעילות העיקרית (מודלים 2-7)

בכלל האוכלוסייה, הסיכויים להתנדב בקרב האנשים שפעילותם העיקרית היא לימודים גבוהים ב-13%-26% משל אנשים שפעילותם העיקרית היא עבודה. מנת יחס הסיכויים של אישה שפעילותה העיקרית היא לימודים גבוהה ב-51% משל אישה שפעילותה העיקרית היא עבודה (מודל 6). בקרב היהודים (מודל 3), לימודים כפעילות העיקרית מגדילים את מנת יחס הסיכויים להתנדב ב-31% (קבוצת ההשוואה- עבודה כפעילות העיקרית). לעומת זאת, בקרב הגברים (מודל 5) ובקרב האוכלוסייה הערבית (מודל 5), השפעת הלימודים על מנת יחס הסיכויים להתנדב אינה מובהקת.

בכלל האוכלוסייה, לפנסיונרים, מובטלים ומטפלים בבני משפחה או במשק בית הסיכויים להתנדב נמוכים ב-20%-25% בהשוואה לעובדים, ונכות או מחלה ממושכת מקטינים את הסיכוי להתנדב ב-50% (מודל 2). השפעתן השליליות של נכות או מחלה ממושכת על מנת יחס הסיכויים להתנדב מובהקת יותר בקרב הערבים (מודל 4) מאשר בקרב היהודים (מודל 3): היא מקטינה את סיכויים ב-75% וב-53% בהתאמה.

השפעת ההכנסות לנפש לחודש (מודלים 7-2)

בכלל האוכלוסייה, השפעת ההכנסה הנמוכה (עד 2,000 ₪ לחודש לנפש) על סיכוייו של הפרט להתנדב אינה מובהקת (מודל 2) (קבוצת ההשוואה- הכנסה בינונית, מ-2,000 ₪ ועד 4,000 ₪ לחודש לנפש). הכנסה גבוהה (מעל 4,000 ₪ לחודש לנפש) מגדילה את סיכוייו של הפרט להתנדב ב-12% (מודל 3). בקרב האוכלוסייה הערבית, הכנסה נמוכה לנפש לחודש דווקא מגדילה את סיכוייו של הפרט להתנדב ב-50% (מודל 4), ולהכנסה גבוהה אין השפעה מובהקת. בקרב הנשים (מודל 6), להכנסה לנפש לחודש אין השפעה מובהקת על מנת הסיכויים להתנדב.

השפעת הענף הכלכלי (מודלים 8-2)

לעוסקים היום או לאלה שעסקו בעבר בחינוך, בטיפול או בשירותים לחברה ולקהילה, הסיכוי להתנדב גבוה פי 1.4- פי 1.5, מאשר לאנשים שעוסקים היום או עסקו בעבר בתחומים אחרים (מודלים 7-2).

6.6 השפעת המשתנים ערכיים - פסיכולוגיים

השפעתה של מידת הדתיות בקרב היהודים (מודלים 7-2)

למידת הדתיות בקרב היהודים יש השפעה מובהקת ומשמעותית, לפי כל המודלים שבהם היא נבדקה. ככל שמידת הדתיות בקרב היהודים עולה, כך עולים סיכוייו של הפרט להתנדב: מנת יחס הסיכויים להתנדב של המגדירים את עצמם כחרדים, גבוהה פי 3.9 – 4.3 משל המגדירים את עצמם כחילונים (מודלים 2-3). סיכוייהם להתנדב של המגדירים את עצמם כדתיים גבוהים פי 2.4- 2.6 (קבוצת ההשוואה – חילונים), ושל המגדירים את עצמם כמסורתיים דתיים – פי 1.6. בקרב היהודים, ל"חרדיות" יש השפעה בולטת יותר מכל המשתנים האחרים והיא זוכה במקום הראשון לפי **Score Chi-Square** בכל המודלים שבהם השפעתה של מידת הדתיות נבדקה. בקרב הגברים היהודים מידת הדתיות יותר משפיעה על סיכויים להתנדב, מאשר בקרב הנשים היהודיות: סיכוייו של הגבר החרדי להתנדב גבוהים פי 4.3 משל הגבר החילוני, סיכוייה של האישה החרדים גבוהים פי 3.9 משל האישה החילונית (מודלים 5 ו-6). השפעת מידת הדתיות על מנת יחס הסיכויים להתנדב בקרב הלא-יהודים אינה מובהקת.

השפעת מצב הבריאות (מודלים 7-2)

בכלל האוכלוסייה, מצב בריאות תקין מגדיל את סיכוייו של הפרט להתנדב ב-30%-40%, בהשוואה לאלה שמצב בריאותם אינו תקין (מודל 2). השפעת מצב הבריאות על הסיכוי להתנדב אינה מובהקת בקרב הערבים (מודל 4) ומשמעותית יותר בקרב הנשים (מודל 6) מאשר בקרב הגברים (מודל 5): מצב בריאותי טוב מגדיל את סיכוייה של האישה להתנדב ב-51%, לעומת 16% לגבר.

השפעת הקשרים החברתיים (מודלים 7-2)

קיומם של החברים מגדיל את סיכוייו של הפרט להתנדב פי 2.8 – פי 3.4. השפעת הקשרים החברתיים בולטת במיוחד בקרב הערבים (מודל 4) והנשים (מודל 6).

4.6 התנדבות במסגרת ארגון (מודל 7)

רוב הערכים במודל 7 (הבודק את השפעת המשתנים שונים על מנת יחס הסיכויים להתנדב במסגרת הארגון) כמעט זהים לערכים במודל 2 (הבודק את השפעת המשתנים שונים על מנת יחס הסיכויים להתנדב במסגרת כלשהי). בכלל האוכלוסייה, המשתנים הדמוגרפיים, חברתיים-כלכליים וערכיים-פסיכולוגיים שנכנסו לשני המודלים האלה, משפיעים באופן דומה על מנת יחס הסיכויים להתנדב במסגרת ארגון ולהתנדב בכלל.

6.ה דיון בממצאי הניתוח הרב משתני

ממצאי הניתוח הרב משתני, בדומה לממצאי התפלגויות שהוצגו לעיל, יכולים לחזק או להחליש כמה מן הטענות הרווחות בשיח המדעי-סוציולוגי והציבורי לגבי השפעת הגורמים השונים על סיכויי של הפרט להשתתף בפעילות התנדבותית:

א. התנדבות היא פעילות בעלת אופי ציבורי מובהק. ככל שחלוקת התפקידים בחברה בין גברים ונשים תהיה מסורתית יותר (התחום הציבורי "שייך" לגברים והתחום הביתי "שייך" לנשים), כך הגברים יהיו דומיננטיים יותר בפעילות ההתנדבותית. ממצאי הניתוח הרב משתני מעידים על השפעה חיובית של גבריות על סיכויי של הפרט להתנדב בכלל האוכלוסייה, אך היא ניכרת במיוחד בקרב האוכלוסייה הערבית, שבה, כידוע, חלוקת התפקידים בין המינים נוקשה יותר, מאשר באוכלוסייה היהודית.

ב. עלייה במספר הילדים במשפחה "יוצרת" הזדמנויות נוספות להתנדבות אשר קשורות לטיפול, השגחה וחינוך הילדים, כגון השתתפות בארגוני ההורים ובוועדות ההורים בגני ילדים ובבתי ספר, עזרה הדדית בהסעות הילדים וכד'. ככל הנראה, זאת הסיבה העיקרית להשפעה חיובית חזקה של מספר הילדים על סיכויי של הפרט להתנדב: לפי ממצאי הניתוח הרב משתני, חמישה ויותר ילדים עד גיל 18 מגדילים את סיכוי של הוריהם להתנדב ב-40%-50% (קבוצת ההשוואה- אנשים ללא ילדים עד גיל 18 במשק הבית).

ג. מידת הסולידאריות החברתית משפיעה על סיכויי של הפרט להתנדב. ככל שהיא גבוהה יותר, כך מתחזקות הנורמות החברתיות שמחייבות את הפרט לתרום ולהגיש עזרה לבני קהילתו. לפי ממצאי הניתוח הרב משתני ניתן לראות, ששייכות הפרט לקבוצות או לקהילות המאופיינות במידת הסולידאריות גבוהה (חרדים ודתיים באוכלוסייה היהודית, תושבי ישובים קטנים או כפריים) משפיעה באופן חיובי על סיכויי להתנדב.

ד. פעילותו העיקרית של הפרט משפיעה על סיכויי להתנדב: עבודה או לימודים כפעילות העיקרית מגדילים את הסיכויים להתנדב. כפי שמראים סקרים ומחקרים בנושא ההתנדבות בארץ ובחו"ל, חלק גדול מהמתנדבים מצטרף לפעילותו דרך מקום העבודה או מקום הלימודים. בנוסף לכך, עבודה ולימודים מלווים ביצירת קשרים אינטנסיביים עם העמיתים, שיכולים לשמש כמקור מידע על מקומות ההתנדבות הפוטנציאליים, ליצור אווירה המעודדת את ההתנדבות ולתגמל בצורות שונות את המתנדב. לעומת זאת, פעילויות המבודדות את הפרט מהזרם המרכזי של החברה, כמו הימצאות בפנסיה, אבטלה, טיפול בבני משק בית התלויים וכו', מקטינות את סיכויי להתנדב. סביר להניח גם, שמובטלים, פנסיונרים, חולים כרוניים או מטפלים בבני משק הבית התלויים מוכרחים, מכורח המציאות, להשקיע את רוב זמנם ומאמציהם בעזרה לעצמם או לבני משק ביתם, ולפעילות למען הציבור כבר לא נותר להם כוח וזמן. ממצאי הניתוח הרב משתני מראים, שלעובדים או ללומדים הסיכוי להתנדב גבוה ב-20%-80% מאשר למובטלים, פנסיונרים, חולים כרוניים או מטפלים בבני משק הבית התלויים.

ה. לפי ממצאי המחקרים והסקרים שנערכו בארץ ובחו"ל, רוב המרואיינים הלא מתנדבים מצביעים על חוסר הזמן כעל סיבה עיקרית המונעת מהם לעסוק בפעילות התנדבותית. בהסתמך על ממצאי הניתוח הרב משתני, לא ניתן להסיק באופן חד-משמעי, האם ובאיזה מידה חוסר הזמן משפיע על סיכוייו של הפרט להתנדב. בסקר חברתי אין שאלה המתייחסת באופן ישיר להרגשות של המרואיין לגבי חוסר הזמן. בסקר חברתי 2003 המרואיינים התבקשו להעריך את תדירותה של הרגשת הלחץ, אשר במידה מסוימת מעידה על תחושת חוסר הזמן (אם כי אפשר להיות לחוץ לא רק בגלל חוסר הזמן, אלא גם בגלל כל סיבה אחרת). הניסיון לבדוק בניתוח הרב משתני את השפעת הרגשת הלחץ על סיכוייו של הפרט להתנדב לא הניב תוצאות בעלות מובהקות סטטיסטית. ניתן לפרש כמה מממצאי הניתוח הרב משתני כמאוששים את ההשערה על השפעתו החיובית של הזמן הפנוי על הסיכויים של הפרט להתנדב, אך ממצאים אחרים יכולים להתפרש כמפריכים את קיומה של השפעה כזאת. מצבים משפחתיים "פנויים" (רווקים וגרושים), כפי שנראה במודל 2, מגדילים את סיכוייו של הפרט להתנדב בהשוואה למצב המשפחתי "לא פנוי" (נשואים). עבודה במשרה חלקית (מודלים 2-7) משפיעה על מנת יחס הסיכויים להתנדב באופן חיובי יותר, מאשר עבודה במשרה מלאה. יחד עם זאת, העדר התעסוקה, למרות שמשאיר לפרט יותר זמן פנוי בהשוואה לתעסוקה במשרה חלקית, מגדיל את סיכוייו להתנדב במידה מעטה יותר. כמו כן, עלייה במספר הילדים במשפחה, למרות שאינה מגדילה את כמות הזמן הפנוי להורים, מגדילה את סיכוייהם להתנדב, לפי ממצאי הניתוח הרב משתני.

7. הסברים אפשריים לשיעורי התנדבות נמוכים בקבוצות חברתיות מסוימות

(מתוך מאמרים, דפי עבודה ודיונים בממצאי הסקרים מחו"ל ומישראל)

- א. הדרה חברתית על ידי ארגונים העוסקים בפעילות התנדבותית של קבוצות אוכלוסייה "בלתי אטרקטיביות", כמו אנשים בני 60 ומעלה, בני מיעוטים, בעלי השכלה נמוכה, נכים וכד', שיכולה לבוא לידי ביטוי בצורות שונות: אי-קבלה של בני קבוצות הללו לשורות המתנדבים, אי-יצירה של מקומות ההתנדבות בישובים או בשכונות פריפריאליים, אי-תשלום של הוצאות הכרוכות בפעילות התנדבותית וכד'.
- ב. חוסר מוטיבציה להתנדב בשל תחושות הניכור מהזרם המרכזי של החברה, המאפיין לעתים קרובות את קבוצות המהגרים, בני מיעוטים, אנשים בעלי הכנסות נמוכות ומובטלים.
- ג. העדר מסורת או הרגלי התנדבות בקבוצות אתניות או חברתיות מסוימות.
- ד. נסיבות חיים המונעות מאנשים לעסוק בפעילות התנדבותית, כמו העדר זמן פנוי עקב מחויבות למשפחה או לעבודה, בריאות לקויה, ריחוק ממקומות ההתנדבות הפוטנציאליים.
- ה. העדר מיומנויות הדרושות לעיסוק בפעילות התנדבותית.
- ו. ניסיון מאכזב של פעילות התנדבותית בעבר שקשור בהיבטים הארגוניים של ההתנדבות: אי התאמה לציפיות, חוסר הדרכה, יחס מזלזל מצד העובדים הקבועים בארגונים חברתיים, ניהול כשל וכד'.
- ז. הצורך של אזרח לתרום את תרומתו לבני חברתו או להשגת מטרה חברתית מסוימת יכול לבוא לידי ביטוי גם בעיסוק בפעילות פילנתרופית, כמו תרומות לארגונים חברתיים ולאנשים פרטים, השתתפות באירועי התרמה וכו'. הפעילות הפילנתרופית לעתים קרובות "משחררת" את האזרח מהצורך בעיסוק בפעילות התנדבותית, גם מבחינה פסיכולוגית, וגם מבחינת המוסכמות החברתיות.

8. מידע על פעילות התנדבותית שהסקר החברתי של הלמ"ס אינו מספק

- א. תחום הפעילות ההתנדבותית, תפקיד, מקום ההתנדבות, אוכלוסיית היעד (ילדים, זקנים, עולים וכד'). סוג היחסים בין המתנדב לבין האנשים שנעזרו מפעילותו (מכרים, לא מכרים, קרובי משפחה מדרגה השנייה, שכנים וכו')
- ב. מוטיבציה להתנדב
- ג. סיבות לאי-התנדבות
- ד. מידע על האופציות לפעילות התנדבותית
- ה. תהליך ההצטרפות לארגון המתנדבים (דרישות פורמאליות, מיון וכד')
- ו. הדרכה במסגרת פעילות התנדבותית
- ז. שביעות רצון מפעילות התנדבותית
- ח. תוכניות לעתיד בנוגע להתנדבות
- ט. ניסיון התנדבותי בעבר
- י. הערכת התועלת מפעילות התנדבותית (אישית, ציבורית), תרומת הפעילות התנדבותית לעיסוק עיקרי (עבודה, לימודים)
- יא. עיסוק בפעילות פילנתרופית (תרומות לפרטים ולארגונים, הערכת סכומי כסף שנתרמו במהלך השנה שקדמה לראיון)

9. כמה הצעות לחקר ההתנדבות בסקר החברתי

- א. יש לשנות את פרק הזמן של פעילות התנדבותית משלושה חודשים לשנה, על מנת שממצאי הסקר יהיו ברי השוואה לממצאי סקרי ההתנדבות מחו"ל.
- ב. יש להרחיב את הגדרת הפעילות ההתנדבותית: ההגדרה שבה משתמשים היום משאירה ב"חוץ" מערך שלם של פעילויות, אשר ברוב הסקרים החברתיים בחו"ל נחשבות להתנדבות, כמו הסברה בנושאים שונים, פעילות בתחומי תרבות, דת ומדע, הגנת הטבע והסביבה, פעילות למען זכויות האדם וכו' (כל הפעילויות הללו הן אינן "עזרה"). יש להגדיר את הפעילות ההתנדבותית כ"פעילות לטובת הציבור או לטובת הפרטים ללא תשלום...".
- ג. לא ניתן להפיק את כל המידע על התנדבות כפי שהוצג לעיל במסגרת שאלון הגרעין, אלא רק במסגרת סקר מיוחד המוקדש לנושא ההתנדבות. יחד עם זאת, ניתן להוסיף לשאלון הגרעין שאלה, המתייחסת לתחום הפעילות ההתנדבותית והיא אחת מן החשובות בחקר ההתנדבות. בשאלון הגרעין של הסקר החברתי בשנת 2005 הוספה שאלה על שם הארגון בו הנדגם התנדב, אך רבים מארגוני המתנדבים עוסקים בתחומי פעילות שונים ויותר ממחצית מהמתנדבים עסקו בפעילותם באופן פרטי ולא במסגרת הארגון. השאלה יכולה להישאל בנוסח, כמו: " באיזה תחום עסקת בפעילותך ההתנדבותית? אפשרית יותר מתשובה אחת" עם אופנויות המכסות את תחומי ההתנדבות העיקריים: "א. עזרה לחולים ולקשישים ב. חינוך ג. סדר ציבורי ד. סביבה וטבע ה. רווחה ו. מדע ותרבות וכד'".
- ד. יש להתייחס בשאלון הגרעין גם לנושא של פעילות פילנתרופית. העיסוק בנושא הזה נפוץ מאוד בסקרים חברתיים בעולם והוא קשור באופן ישיר לנושא ההתנדבות: בפילנתרופיה ניתן לראות סוג מיוחד של פעילות התנדבותית, לעתים קרובות היא מספקת אמצעים חומריים המאפשרים את הפעילות ההתנדבותית, היא יוצרת אווירה חברתית המעודדת את רצונם של אזרחים להתנדב או,

- להפך, היא באה כתחליף לפעילות התנדבותית. במסגרת הטיפול בנושא של פילנתרופיה בסקר חברתי אפשר לשאול את השאלות הבאות:
1. האם ב-12 החודשים האחרונים הנדגם תרם כסף
  2. האם הכסף נתרם ל: א. פרטים ב. מוסדות ג. גם לפרטיים וגם למוסדות
  3. מהו הסכום שתרם ב-12 החודשים האחרונים

1. Volunteering in the United States, 2004- www.bls.gov/news.release/volun.toc.htm.
2. Who Volunteers and Why? The key factors which determine volunteering, Joseph Rowntree Foundation, 2005
3. *Giving Australia: Research on Philanthropy in Australia*, 2005
http://www.volunteeringaustralia.org/publications/aust_journal.html
4. Valuing volunteers in Europe, 2005 - <http://www.volunteering.org.uk/missions.php>
5. The impact of the contract culture on volunteers, 2005 -
<http://www.jrf.org.uk/knowledge/findings>
6. Inclusive volunteering: Benefits to participants and community, 2005 -
http://www.findarticles.com/p/articles/mi_qa3903
7. Age Discrimination and volunteering, 2004 - <http://www.ivr.org.uk/nhs.htm>
8. Through a New Lens: The Third Sector in Israeli Society. B. Gidron, H. Katz, J.Katan, Israel Studies, v.8, number 1
9. The Voluntary Service Agency in Israel. R. Kramer, 1996 (Berkeley, California)
10. The Role of Nonprofit Organizations among the Haredi Community in Israel. E. Jaffe. Journal of Social Work and Policy in Israel, 7-8, 1993
11. Giving Wisely: The Israeli Guide to Nonprofit and Volunteer Organizations. Jaffe, Eliezer D. (2000, Jerusalem: Gefen Publishers)
12. "Giving and Volunteering in the USA". Independent Sector (2002) Journal of Volunteer Administration, 20:2, 6-8.
13. Shye, S., Lazar, A., Gidron, B. (2000) Philanthropy in Israel : Patterns of Giving and Volunteering of Israeli Public. Beersheva: Israel Center for Third Sector Research.
14. Volunteer Service by Young People from High School through Early Adulthood, 2005
http://www.findarticles.com/p/articles/mi_m1155
15. Volunteering for All? Exploring the link between volunteering and social exclusion - Institute for Volunteering Research, England & Wales, 2005 [http:// www.ivr.org.uk](http://www.ivr.org.uk)

לוח 1.- ישראלים בני 20 ומעלה שעסקו בפעילות התנדבותית ב-3 החודשים שקדמו לריאיון, לפי תכונות דמוגרפיות, ממצאי סקר חברתי 2002-2004

מספר שעות בחודש			סוג הפעילות			עסקו בפעילות התנדבותית ב-3 החודשים שקדמו לריאיון	אלפים (ממוצע לשנה)	
לא קבוע או חד פעמי	10 שעות ויותר	עד 10 שעות	במסגרת ארגון ובאופן פרטי	באופן פרטי	במסגרת ארגון			
אחוז מאלה שעסקו בהתנדבות						אחוז מהאוכלוסייה		
9.3	36.7	54.0	13.8	41.1	45.1	15.3	622.0	בני 20 ומעלה מין
9.1	38.6	52.4	13.7	39.4	46.9	17.6	346.8	גברים
9.6	34.3	56.1	14.0	43.1	42.9	13.0	275.2	נשים
8.8	34.6	56.6	13.0	37.9	49.1	15.3	79.1	קבוצת גיל
11.0	30.3	58.7	15.0	45.2	39.7	15.5	269.5	24-20
8.1	37.8	54.2	13.5	39.6	46.9	16.4	196.0	44-25
7.3	56.8	35.9	9.3	34.5	56.2	13.7	50.5	64-45
6.7	61.0	32.4	15.0	31.5	53.4	10.5	27.0	74-65
8.6	36.2	55.2	14.0	42.3	43.7	16.0	439.0	75 ומעלה
12.6	36.2	51.3	14.1	46.3	39.6	14.3	34.6	מצב משפחתי
10.6	48.0	41.4	9.8	38.1	52.1	9.3	22.9	נשואים
10.5	36.5	53.1	13.9	35.6	50.4	14.9	125.4	גרושים
15.0	30.2	54.8	11.1	47.7	41.1	9.3	68.8	אלמנים
15.3	27.1	57.6	11.0	48.1	40.9	10.0	47.5	רווקים
14.3	37.0	48.7	11.4	47.0	41.6	8.1	21.4	עולים שהגיעו ב-1990 או מאוחר יותר
9.7	36.3	54.0	14.2	40.3	45.4	16.2	572.7	מזה: 1990-1996
4.6	41.0	54.4	9.2	49.3	41.5	9.1	49.4	1996 ואילך
9.5	36.5	53.9	14.2	40.2	45.6	16.6	559.4	קבוצת האוכלוסייה
4.8	42.1	53.1	11.3	49.7	39.1	8.4	35.9	יהודים ואחרים
8.6	33.0	58.5	12.5	45.2	42.3	7.8	10.9	ערבים
2.2	37.5	60.4	2.0	52.6	45.4	13.0	7.9	דת
8.9	42.3	48.8	12.6	37.4	50.0	14.1	331.9	יהודים
10.4	30.5	59.2	14.3	44.3	41.4	15.2	170.6	מוסלמים
7.2	27.8	65.0	15.5	45.0	39.5	18.2	85.0	נוצרים
13.2	35.8	51.1	19.3	50.7	30.0	26.5	34.6	דרוזים
								ילדים עד גיל 18
								אין ילדים
								1-2
								3-4
								5 ויותר

לוח 2 - ישראלים בני 20 ומעלה שעסקו בפעילות התנדבותית ב-3 החודשים שקדמו לריאיון, לפי תכונות סוציו-אקונומיות, לפי ממצאי סקר חברתי 2002-2004

מספר שעות בחודש			סוג הפעילות			עסקו בפעילות התנדבותית ב-3 החודשים שקדמו לריאיון		
לא קבוע או חד פעמי	10 שעות ויותר	עד 10 שעות	במסגרת ארגון ובאופן פרטי	באופן פרטי	במסגרת ארגון			
אחוז מאלה שעסקו בהתנדבות						אחוז מהאוכלוסייה	אלפים (ממוצע לשנה)	
13.4	34.0	52.6	19.7	49.7	30.4	36.3	83.0	סוג הדתיות (יהודים)
6.7	40.0	53.3	16.1	42.9	41.1	25.7	80.7	חרדים
10.2	37.7	52.1	12.0	39.9	48.1	15.4	63.5	דתיים
11.6	34.3	54.1	12.2	40.4	47.4	13.0	120.5	מסורתיים-דתיים
7.8	36.8	55.5	12.9	35.5	51.6	14.0	208.1	מסורתיים - לא דתיים
	57.9	42.1	9.3	69.2	21.5	7.0	4.4	לא דתיים, חילוניים
4.3	36.4	59.3	11.7	51.8	36.5	7.2	19.9	דתיות (לא יהודים)
9.0	33.6	57.3	10.5	47.3	42.2	9.4	13.8	דתי מאוד
6.0	42.1	52.0	8.5	43.2	48.3	11.8	17.9	דתי
								לא כל כך דתי
								לא דתי
								השכלה
11.0	39.1	50.0	11.5	44.3	44.1	11.7	181.5	למדו, ללא תעודה
9.0	39.6	51.4	14.2	36.6	49.2	15.3	122.9	תעודת בגרות
11.3	36.1	52.6	12.0	45.3	42.7	15.9	107.1	תעודה על-תיכונית
6.4	33.6	60.0	16.4	38.4	45.2	21.8	196.5	תעודה אקדמית
								פעילות עיקרית
9.3	30.1	60.6	13.1	42.6	44.3	16.6	352.0	עובד
9.1	39.7	51.2	18.0	38.4	43.4	24.9	73.9	לומד
5.3	58.5	36.2	11.3	36.0	52.7	11.7	66.8	פנסיונר
16.3	43.8	39.9	10.2	54.7	35.0	12.1	29.4	מובטל
10.9	34.5	54.7	17.3	49.2	33.4	10.8	47.9	מטפל בביתוב"מ
13.2	41.4	45.4	10.3	45.1	44.6	5.2	10.4	חולה/נכה
								הכנסת אישית ברוטו לחודש
8.6	33.7	57.7	14.4	43.0	42.6	16.0	100.6	עד 4,000 ש"ח
10.0	29.6	60.4	14.0	45.4	40.6	14.4	119.2	4,001-7,000 ש"ח
7.5	27.9	64.6	14.6	35.5	49.8	21.2	139.0	7,001 ש"ח ומעלה
								הכנסת משק בית ברוטו לחודש לנפש
9.8	37.2	53.0	13.4	48.4	38.2	13.3	183.9	עד 2,000 ש"ח
10.4	36.2	53.4	13.3	43.5	43.1	14.1	196.5	2,001-4,000 ש"ח
6.8	37.9	55.2	14.5	32.3	53.1	18.8	208.9	4,001 ש"ח ומעלה

לוח 3- יהודים ואחרים, בני 20 ומעלה שעסקו בפעילות התנדבותית ב-3 החודשים שקדמו לריאיון, לפי תכונות דמוגרפיות, לפי ממצאי סקר חברתי 2004-2002

מספר שעות בחודש			סוג הפעילות			עסקו בפעילות התנדבותית ב-3 החודשים שקדמו לריאיון		
עד 10 שעות ויותר	10 שעות	לא קבוע או חד פעמי	במסגרת ארגון ובאופן פרטי	באופן פרטי	במסגרת ארגון	אלפים (ממוצע לשנה)	אחוז מהאוכלוסייה	
אחוז מאלה שעסקו בהתנדבות								
9.7	36.3	54.0	14.2	40.3	45.4	16.2	572.7	בני 20 ומעלה מין גברים
9.5	38.2	52.3	14.2	38.3	47.4	18.3	308.5	נשים
9.9	34.2	55.9	14.2	42.7	43.1	14.4	264.2	קבוצת גיל 24-20
9.7	33.2	57.1	14.0	35.1	50.9	16.2	68.7	44-25
11.8	29.0	59.2	15.9	44.2	39.8	16.7	239.6	64-45
8.1	37.8	54.1	13.3	40.1	46.6	17.4	187.8	74-65
7.3	56.5	36.1	9.0	34.4	56.6	14.5	50.1	75 ומעלה
6.8	62.1	31.2	15.3	31.8	52.9	10.8	26.5	מצב משפחתי נשואים
9.0	36.1	54.9	14.3	41.6	44.1	17.2	403.0	גרושים
12.8	35.7	51.5	14.3	46.7	39.0	14.4	34.0	אלמנים
10.6	48.0	41.4	9.8	38.1	52.1	10.0	22.9	רווקים
11.1	34.9	54.1	14.8	34.3	50.8	15.5	112.6	עולים שהגיעו ב-1990 או מאוחר יותר
15.3	29.5	55.2	10.7	48.1	41.2	9.3	67.6	מזה: 1996-1990
15.6	26.6	57.8	10.3	49.0	40.7	9.9	46.6	1996 ואילך
14.5	36.1	49.4	11.6	46.3	42.2	8.1	21.1	

לוח 4- יהודים ואחרים, בני 20 ומעלה שעסקו בפעילות התנדבותית ב-3 החודשים שקדמו לריאיון, לפי תכונות סוציו-אקונומיות לפי ממצאי סקר חברתי 2004-2002

מספר שעות בחודש			סוג הפעילות			עסקו בפעילות התנדבותית ב-3 החודשים שקדמו לריאיון		
עד 10 שעות ויותר	10 שעות	לא קבוע או חד פעמי	במסגרת ארגון ובאופן פרטי	באופן פרטי	במסגרת ארגון	אלפים (ממוצע לשנה)	אחוז מהאוכלוסייה	
אחוז מאלה שעסקו בהתנדבות								
13.4	34.0	52.6	19.7	49.7	30.4	36.3	83.0	סוג הדתיות חרדים
6.7	40.0	53.3	16.1	42.9	41.1	25.7	80.7	דתיים
10.2	37.7	52.1	12.0	39.9	48.1	15.4	63.5	מסורתיים-דתיים
11.6	34.3	54.1	12.2	40.4	47.4	13.0	120.5	מסורתיים - לא דתיים
7.8	36.8	55.5	12.9	35.5	51.6	14.0	208.1	לא דתיים, חילוניים
השכלה								
11.4	40.3	48.3	11.9	43.0	45.0	13.2	160.8	למוד, ללא תעודה
9.8	38.5	51.7	14.4	35.8	49.9	16.0	113.0	תעודת בגרות
11.6	35.3	53.2	12.6	45.1	42.3	15.8	99.9	תעודה על-תיכונית
6.6	33.0	60.4	16.6	38.1	45.3	21.6	186.0	תעודה אקדמית
פעילות עיקרית								
9.7	29.5	60.8	13.7	41.7	44.7	16.7	318.9	עובד
9.5	39.2	51.3	18.6	37.7	43.5	26.3	70.5	לומד
5.3	58.4	36.3	11.4	36.1	52.6	12.0	64.8	פנסיונר
17.8	40.9	41.3	10.1	56.2	33.7	12.8	25.9	מובטל
11.8	33.6	54.7	17.2	49.7	33.1	15.4	43.1	מטפל בביתב"מ
15.0	38.2	46.8	9.4	45.5	45.2	6.6	9.1	חולה/גכה
הכנסת אישית ברוטו לחודש								
9.7	32.0	58.4	15.3	42.7	42.0	16.0	87.6	עד 4,000 ש"ח
10.4	28.8	60.8	14.9	43.4	41.8	14.7	106.4	7,000-4,001 ש"ח
7.6	27.8	64.6	14.8	35.5	49.7	20.8	129.7	7,001 ש"ח ומעלה
הכנסת משק בית ברוטו לחודש לנפש								
11.3	35.6	53.1	14.4	47.3	38.3	15.3	153.0	עד 2,000 ש"ח
10.3	36.2	53.5	13.6	43.4	42.9	14.4	183.9	2,001-4,000 ש"ח
7.0	38.0	55.0	14.7	32.4	52.9	18.9	204.3	4,001 ש"ח ומעלה

לוח 5 - ערבים, בני 20 ומעלה, שעסקו בפעילות התנדבותית ב-3 החודשים שקדמו לריאיון, לפי תכונות דמוגרפיות, מתוך ממצאי סקר חברתי 2004-2002

מספר שעות בחודש לא קבוע או חד פעמי	עד 10 שעות ויותר	סוג הפעילות			עסקו בפעילות התנדבותית ב-3 החודשים שקדמו לריאיון		אלפים (ממוצע לשנה)	אחוז מהאוכלוסייה	
		במסגרת ארגון ובאופן פרטי	באופן פרטי	במסגרת ארגון	אחוז מהאוכלוסייה	אלפים (ממוצע לשנה)			
אחוז מאלה שעסקו בהתנדבות									
4.6	41.0	54.4	9.2	49.3	41.5	9.1	49.4	בני 20 ומעלה מין	
5.1	42.0	52.9	9.3	48.2	42.5	14.0	38.3	גברים	
2.8	37.5	59.7	8.7	53.1	38.2	4.1	11.0	נשים	
קבוצת גיל									
2.6	44.4	53.1	5.9	56.4	37.7	11.4	10.4	24-20	
4.5	41.0	54.5	8.1	52.8	39.1	9.9	30.0	44-25	
7.8	36.4	55.9	16.2	29.1	54.6	6.9	8.1	64-45	
							0.4	74-65	
							0.5	75 ומעלה	
מצב משפחתי									
4.4	37.2	58.4	10.4	50.5	39.0	8.9	35.9	נשואים	
							0.6	גרושים	
								אלמנים	
5.2	50.5	44.3	6.0	47.1	46.9	11.1	12.8	רווקים	
דת									
4.8	42.1	53.1	11.3	49.7	39.1	8.4	35.9	מוסלמים	
6.3	38.9	54.8	5.8	42.2	52.0	9.4	5.6	נוצרים	
2.2	37.5	60.4	2.0	52.6	45.4	13.0	7.9	דרוזים	

לוח 6 - ערבים, בני 20 ומעלה, שעסקו בפעילות התנדבותית ב-3 החודשים שקדמו לריאיון, לפי תכונות סוציו-אקונומיות, מתוך ממצאי סקר חברתי 2004-2002

מספר שעות בחודש לא קבוע או חד פעמי	עד 10 שעות ויותר	סוג הפעילות			עסקו בפעילות התנדבותית ב-3 החודשים שקדמו לריאיון		אלפים (ממוצע לשנה)	אחוז מהאוכלוסייה	
		במסגרת ארגון ובאופן פרטי	באופן פרטי	במסגרת ארגון	אחוז מהאוכלוסייה	אלפים (ממוצע לשנה)			
אחוז מאלה שעסקו בהתנדבות									
-	49.8	50.2	6.6	78.1	15.2	6.1	3.7	מידת דתיות	
3.1	38.2	58.7	11.5	50.2	38.3	6.9	18.6	דתיים מאוד	
7.6	38.1	54.3	9.3	48.2	42.6	10.1	11.7	לא כל כך דתיים	
5.2	44.4	50.5	6.9	42.2	50.9	15.5	15.4	לא דתיים	
השכלה									
7.2	29.9	62.8	8.5	54.0	37.5	6.4	20.7	למדו, ללא תעודה	
	52.3	47.7	12.4	46.2	41.5	10.4	9.9	תעודת בגרות	
7.3	48.2	44.4	4.7	47.2	48.1	18.1	7.3	תעודה על-תיכונית	
2.1	44.4	53.5	11.5	44.6	43.9	24.6	10.5	תעודה אקדמית	
פעילות עיקרית									
5.4	36.5	58.1	8.0	51.1	40.9	15.6	33.1	עובד	
	50.3	49.7	5.7	53.0	41.3	12.0	3.4	לומד	
7.1	62.5	30.4	8.8	33.0	58.2	6.5	2.0	פנסיונר	
5.1	65.0	30.0	11.0	44.3	44.8	8.7	3.6	מובטל	
2.7	42.5	54.8	18.6	45.2	36.2	2.9	4.9	מטפל בביתוב"מ	
	64.8	35.2	17.0	42.4	40.7	2.1	1.3	חולה/גכה	
הכנסת אישית ברוטו לחודש									
1.7	45.7	52.7	8.5	44.8	46.7	15.8	12.9	עד 4,000 ש"ח	
6.9	36.1	57.0	6.7	62.5	30.8	12.4	12.8	7,000-4,001 ש"ח	
6.2	29.5	64.3	12.2	36.2	51.7	28.0	9.3	7,001 ש"ח ומעלה	
הכנסת משק בית ברוטו לחודש לנפש									
2.5	44.9	52.6	8.7	53.9	37.5	8.1	30.9	עד 2,000 ש"ח	
11.8	36.4	51.9	9.9	45.2	44.9	10.6	12.6	4,000-2,001 ש"ח	
-	33.1	66.9	8.0	27.4	64.6	17.5	4.6	4,001 ש"ח ומעלה	

לוח 7. - גברים, בני 20 ומעלה, שעסקו בפעילות התנדבותית ב-3 חודשים שקדמו לראיון, לפי תכונות דמוגרפיות, מתוך ממצאי סקר חברתי 2002-2004

מספר שעות בחודש לא קבוע או חד פעמי	מספר שעות בחודש			סוג הפעילות			עסקו בפעילות התנדבותית ב-3 החודשים שקדמו לראיון	אלפים (ממוצע לשנה)	
	עד 10 שעות	10 שעות ויותר	לא קבוע או חד פעמי	במסגרת ארגון ובאופן פרטי	באופן פרטי	במסגרת ארגון			
אחוז מאלה שעסקו בהתנדבות							אחוז מהאוכלוסייה		בני 20 ומעלה
9.1	38.6	52.4	13.7	39.4	46.9	17.6	346.8		
11.1	36.1	52.9	13.9	36.6	49.5	17.6	46.1	קבוצת גיל	
10.4	33.5	56.1	14.1	43.3	42.4	18.0	154.9	24-20	
7.3	39.7	53.0	14.0	36.8	49.2	18.6	106.4	44-25	
6.9	56.9	36.3	10.8	36.6	52.6	15.2	25.0	64-45	
5.4	61.3	33.3	10.6	31.0	58.4	13.4	14.3	74-65	
								75 ומעלה	
8.0	39.0	53.0	13.8	40.2	46.1	18.6	255.3	מצב משפחתי	
8.2	35.5	56.3	15.4	47.5	37.2	15.3	11.8	נשואים	
7.5	45.5	47.0	14.2	36.1	49.7	12.6	4.9	גרזשים	
12.7	37.4	49.9	13.1	35.9	50.8	15.7	74.9	אלמנים	
								רווקים	
14.8	35.8	49.5	7.7	49.0	43.3	10.0	33.1	עולים שהגיעו ב-1990	
14.1	34.1	51.9	9.5	46.8	43.7	10.6	22.5	או מאוחר יותר	
16.3	39.3	44.4	3.8	53.7	42.5	9.0	10.6	מזה: 1996-1990	
								1996 ואילך	
9.5	38.2	52.3	14.2	38.3	47.4	18.3	308.5	קבוצת האוכלוסייה	
5.1	42.0	52.9	9.3	48.2	42.5	14.0	38.3	יהודים ואחרים	
								ערבים	
9.4	38.2	52.4	14.3	38.3	47.3	18.7	303.0	דת	
5.6	43.3	51.1	11.2	50.3	38.5	13.3	28.7	יהודים	
6.0	42.7	51.3	9.2	27.6	63.2	10.0	6.1	מוסלמים	
3.1	32.3	64.6	2.9	50.3	46.9	17.6	5.6	נוצרים	
								דרוזים	

לוח 8. - גברים, בני 20 ומעלה, שעסקו בפעילות התנדבותית ב-3 חודשים שקדמו לראיון, לפי תכונות סוציו-אקונומיות מתוך ממצאי סקר חברתי 2002-2004

מספר שעות בחודש לא קבוע או חד פעמי	מספר שעות בחודש			סוג הפעילות			עסקו בפעילות התנדבותית ב-3 החודשים שקדמו לראיון	אלפים (ממוצע לשנה)	
	עד 10 שעות	10 שעות ויותר	לא קבוע או חד פעמי	במסגרת ארגון ובאופן פרטי	באופן פרטי	במסגרת ארגון			
אחוז מאלה שעסקו בהתנדבות							אחוז מהאוכלוסייה		דתיות (יהודים)
12.5	38.1	49.4	25.1	47.2	27.3	40.7	46.1	חרדים	
6.9	42.1	51.0	15.7	43.6	40.7	29.4	46.0	דתיים	
12.8	35.9	51.3	10.2	38.7	51.2	18.7	36.4	מסורתיים-דתיים	
11.0	35.7	53.3	13.3	36.2	50.5	15.8	66.3	מסורתיים - לא דתיים	
7.0	38.3	54.7	10.7	33.4	55.8	14.5	106.2	לא דתיים, חילוניים	
								דתיות (לא יהודים)	
	57.6	42.4	8.4	73.4	18.3	15.4	2.9	דתי מאוד	
4.0	33.6	62.5	13.3	49.4	37.3	12.0	14.4	דתי	
9.1	38.7	52.2	12.0	40.1	48.0	13.1	10.5	לא כל כך דתי	
6.2	49.1	44.7	3.9	43.3	52.8	13.9	13.2	לא דתי	
								השכלה	
10.6	39.8	49.5	12.3	45.1	42.5	14.9	123.9	למדו, ללא תעודה	
8.5	41.8	49.7	14.7	33.7	51.6	17.1	60.2	תעודת בגרות	
10.1	39.5	50.4	13.1	39.4	47.5	17.1	52.3	תעודה על-תיכונית	
6.0	35.7	58.3	14.4	35.7	49.9	24.0	101.2	תעודה אקדמית	
								פעילות עיקרית	
8.7	32.5	58.8	12.8	39.7	47.5	18.3	213.8	עובד	
10.4	41.7	47.9	19.1	42.7	37.9	28.2	46.3	לומד	
4.2	62.9	32.9	11.3	37.3	51.5	13.7	32.7	פנסיונר	
16.0	47.6	36.4	12.0	49.6	38.4	13.5	16.7	מובטל	
17.8	50.1	32.1	29.5	41.1	29.4	20.8	3.4	מטפל בביתוב"מ	
11.3	46.5	42.3	9.1	46.5	44.4	6.1	6.8	חולה/נכה	
								הכנסת אישית ברוטו לחודש	
7.3	41.6	51.1	16.3	38.0	45.7	18.2	39.8	עד 4,000 ש"ח	
9.1	32.3	58.6	12.3	47.2	40.5	14.3	64.6	4,000-7,000 ש"ח	
7.4	29.1	63.6	14.4	33.0	52.6	22.2	107.8	7,000 ש"ח ומעלה	
								למש	
8.4	41.0	50.6	14.1	47.9	38.0	17.30	107.1	עד 2,000 ש"ח	
10.9	37.9	51.1	13.3	39.8	46.8	16.0	109.6	2,000-4,000 ש"ח	
7.3	37.5	55.2	13.8	30.7	55.5	20.0	116.9	4,001 ש"ח ומעלה	

לוח 9 - נשים, בנות 20 ומעלה, שעסקו בפעילות התנדבותית ב-3 חודשים שקדמו לראיון, לפי תכונות דמוגרפיות, מתוך ממצאי סקר חברתי 2004-2002

עסקו בפעילות התנדבותית ב-3 החודשים שקדמו לראיון	סוג הפעילות		מספר שעות בחודש			אחוז מהאוכלוסייה	אלפים (ממוצע לשנה)		
	במסגרת ארגון	באופן פרטי	במסגרת ארגון ובאופן פרטי	עד 10 שעות	10 שעות ויותר				לא קבוע או חד פעמי
	אחוז מאלה שעסקו בהתנדבות								
	42.9	43.1	14.0	56.1	34.3	9.6	275.2	בני 20 ומעלה	
	48.6	39.7	11.7	61.8	32.6	5.7	33.0	קבוצת גיל	
	36.1	47.7	16.3	62.1	26.0	11.8	114.6	24-20	
	44.1	43.1	12.8	55.5	35.4	9.1	89.5	44-25	
	59.7	32.5	7.8	35.5	56.8	7.7	25.4	64-45	
	47.8	32.2	20.0	31.4	60.6	8.0	12.6	74-65	
	40.4	45.3	14.3	58.2	32.4	9.4	183.7	75 ומעלה	
	40.9	45.7	13.4	48.7	36.5	14.8	22.8	מצב משפחתי	
	52.7	38.7	8.6	39.9	48.7	11.4	18.0	נשואים	
	49.7	35.2	15.0	57.7	35.2	7.1	50.5	גרשים	
	39.1	46.6	14.3	59.8	25.0	15.2	35.8	אלמנים	
	38.4	49.2	12.4	62.7	20.8	16.4	25.0	רווקים	
	40.7	40.5	18.9	52.8	34.8	12.3	10.8	עולים שהגיעו ב-1990 או מאוחר יותר	
	43.1	42.7	14.2	55.9	34.2	9.9	264.2	מזוה: 1990-1996	
	38.2	53.1	8.7	59.7	37.5	2.8	11.0	1996 ואילך	
	14.4	42.7	14.2	55.9	34.2	9.9	264.2	קבוצת האוכלוסייה	
	4.1	53.1	8.7	59.7	37.5	2.8	11.0	יהודים ואחרים	
	14.6	42.5	14.0	55.8	34.6	9.6	256.4	ערבים	
	3.4	47.1	11.6	60.8	37.3	1.9	7.1	דת	
	6.2	67.5	16.7	67.5	20.7	11.8	4.8	יהודים	
	41.9	58.1	-	50.0	50.0	-	2.3	מוסלמים	
	7.9	58.1	-	50.0	50.0	-	2.3	נוצרים	
	7.9	58.1	-	50.0	50.0	-	2.3	דרוזים	

לוח 10 - נשים, בנות 20 ומעלה, שעסקו בפעילות התנדבותית ב-3 חודשים שקדמו לראיון, לפי תכונות סוציו-אקונומיות מתוך ממצאי סקר חברתי 2004-2002

עסקו בפעילות התנדבותית ב-3 החודשים שקדמו לראיון	סוג הפעילות		מספר שעות בחודש			אחוז מהאוכלוסייה	אלפים (ממוצע לשנה)		
	במסגרת ארגון	באופן פרטי	במסגרת ארגון ובאופן פרטי	עד 10 שעות	10 שעות ויותר				לא קבוע או חד פעמי
	אחוז מאלה שעסקו בהתנדבות								
	34.3	52.8	12.9	56.6	28.9	14.5	37.0	דתיות (יהודים)	
	41.6	41.9	16.5	56.3	37.3	6.5	34.7	חרדים	
	44.1	41.6	14.4	53.2	40.0	6.7	27.1	דתיים	
	43.5	45.6	10.9	55.1	32.6	12.2	54.2	מסורתיים-דתיים	
	47.2	37.6	15.2	56.4	35.1	8.5	101.9	מסורתיים - לא דתיים	
	27.8	61.1	11.2	41.4	58.6	5.1	1.5	לא דתיים, חילוניים	
	34.4	58.0	7.6	51.0	43.9	5.1	5.5	דתיות (לא יהודים)	
	23.8	70.3	5.9	73.6	17.5	8.9	3.3	דתי מאוד	
	35.8	42.9	21.3	72.2	22.4	5.4	4.7	דתי	
	47.7	42.6	9.7	50.8	37.5	11.7	57.6	לא כל כך דתי	
	46.9	39.4	13.7	53.0	37.4	9.6	62.6	לא דתי	
	38.2	50.8	11.0	54.6	33.0	12.4	54.9	השכלה	
	40.2	41.3	18.5	61.8	31.3	6.9	95.3	למדו, ללא תעודה	
	39.5	46.9	13.6	63.3	26.4	10.3	138.2	תעודת בנרות	
	52.7	31.2	16.1	56.8	36.3	6.9	27.6	תעודה על-תיכונית	
	54.0	34.7	11.3	39.3	54.3	6.4	34.1	תעודה אקדמית	
	30.6	61.4	7.9	44.6	38.8	16.7	12.8	פעילות עיקרית	
	33.7	49.9	16.4	56.4	33.3	10.3	44.5	עובד	
	45.1	42.6	12.4	51.1	32.1	16.8	3.6	לומד	
	40.7	46.2	13.1	62.0	28.6	9.5	60.8	פנסיונר	
	40.7	43.4	16.0	62.4	26.5	11.1	54.6	מובטל	
	40.3	44.1	15.6	68.3	23.7	8.0	31.2	מטפל בביתובימ	
	14.8	46.2	13.1	62.0	28.6	9.5	60.8	חולה/גכה	
	14.5	43.4	16.0	62.4	26.5	11.1	54.6	הכנסת אישית ברוטו לחודש	
	18.3	44.1	15.6	68.3	23.7	8.0	31.2	עד 4,000 ש"ח	
	10.0	49.2	12.5	56.4	31.9	11.8	76.8	4,000-7,000 ש"ח	
	38.4	48.2	13.4	56.2	34.1	9.8	86.9	7,000-14,000 ש"ח	
	50.1	34.4	15.5	55.3	38.4	6.3	92.0	14,000-28,000 ש"ח ומעלה	
	38.3	49.2	12.5	56.4	31.9	11.8	76.8	הכנסת משק בית ברוטו לחודש לנפש	
	38.4	48.2	13.4	56.2	34.1	9.8	86.9	עד 2,000 ש"ח	
	50.1	34.4	15.5	55.3	38.4	6.3	92.0	2,000-4,000 ש"ח	
	17.5	42.6	12.4	51.1	32.1	16.8	3.6	4,000-7,000 ש"ח ומעלה	

לוח 11. - מתנדבים בני 20 ומעלה, לפי תכונות דמוגרפיות, מתוך ממצאי סקר חברתי 2002-2004

סה"כ מהמתנדבים שעסקו בפעילות התנדבותית 20 שעות ויותר בחודש, אחוזים	סה"כ מהמתנדבים	סה"כ באוכלוסייה	
120.2	589.3	4,078.2	בני 20 ומעלה
100.0	100.0	100.0	אלפים (ממוצע לשנה) אחוזים
63.2	55.8	48.2	מין
36.8	44.3	51.8	גברים
			נשים
			קבוצת גיל
11.4	12.7	12.7	24-20
33.8	43.3	42.6	44-25
29.9	31.5	29.4	64-45
15.5	8.1	9.0	74-65
9.4	4.3	6.3	75 ומעלה
			מצב משפחתי
67.7	70.6	67.3	נשואים
5.3	5.6	5.9	גרשים
6.4	3.7	6.1	אלמנים
20.7	20.2	20.7	רווקים
			עולים שהגיעו ב-1990 או מאוחר יותר
9.9	11.1	18.1	קבוצת האוכלוסייה
			יהודים ואחרים
91.8	92.1	86.6	ערבים
8.2	7.9	13.4	דת
			יהודים
89.9	89.9	82.8	מוסלמים
6.1	5.8	10.4	נוצרים
2.0	1.8	3.4	דרוזים
1.0	1.3	1.5	ילדים עד גיל 18
			אין ילדים
65.5	53.4	57.8	1-2
18.6	27.4	27.5	3-4
9.9	13.7	11.5	5 ויותר
6.0	5.6	3.2	

לוח 12. - מתנדבים בני 20 ומעלה, לפי תכונות סוציו-אקונומיות, מתוך ממצאי סקר חברתי 2002-2004

סה"כ מהמתנדבים שעסקו בפעילות התנדבותית 20 שעות ויותר בחודש, אחוזים	סה"כ מהמתנדבים	סה"כ באוכלוסייה	
120.2	589.3	4,078.2	בני 20 ומעלה
100.0	100.0	100.0	אלפים (ממוצע לשנה) אחוזים
			סוג הדתיות (% מסה"כ יהודים)
15.2	14.9	6.8	חרדים
14.7	14.5	9.3	דתיים
13.3	11.4	12.3	מסורתיים-דתיים
21.7	21.6	27.5	מסורתיים - לא דתיים
34.4	37.3	44.0	לא דתיים, חילוניים
			דתיות (מסה"כ הלא יהודים)
14.4	7.8	9.8	דתי מאוד
29.0	35.4	43.3	דתי
27.8	24.5	22.9	לא כל כך דתי
28.8	31.9	23.8	לא דתי
			השכלה
32.7	29.2	38.0	למדו, ללא תעודה
20.6	19.8	19.7	תעודת בגרות
17.3	17.2	16.5	תעודה על-תיכונית
27.2	31.6	22.2	תעודה אקדמית
			פעילות עיקרית
39.7	56.6	52.0	עובד
13.2	11.9	7.3	לומד
18.9	10.7	14.0	פנסיונר
5.6	4.7	6.0	מובטל
6.8	7.7	10.9	מטפל בביתוב"מ
3.2	1.7	4.9	חולה/נכה
			הכנסת אישית ברוטו לחודש (מסה"כ בעלי הכנסות אישיות)
34.6	28.0	29.8	עד 4,000 ש"ח
33.0	33.2	39.2	7,000-4,001 ש"ח
32.4	38.7	31.1	7,001 ש"ח ומעלה
			הכנסת משק בית ברוטו לחודש לנפש
33.1	31.2	35.6	עד 2,000 ש"ח
30.8	33.3	35.9	4,000-2,001 ש"ח
36.2	35.5	28.5	4,001 ש"ח ומעלה

לוח 13. - התנדבות לפי סוג ענפי כלכלה נבחרים

עסקו בפעילות התנדבותית ב-3 החודשים שקדמו לריאיון	
אחוז מהאוכלוסייה	
15.3	בני 20 ומעלה
	ענפי כלכלה נבחרים¹
12.2	תעשייה, כרייה וחרושת
14.7	בינוי
13.3	תחבורה ותקשורת
18.5	שירותים עסקיים
18.2	מינהל ציבורי
25.1	חינוך
24.1	שירותים קהילתיים, חברתיים ואישיים

¹ אחוזים מתוך כלל הישראלים המועסקים כיום או שהיו מועסקים בעבר

לוח 14. - התנדבות ושביעות רצון בתחומי חיים שונים, 2002-2004

יש על מי לסמוך	יש חברים	מרוצים מהכנסה	מרוצים ממקום העבודה	מרוצים מהזירה	מצב בריאות טוב	בשנים הקרובות, המצב הכלכלי ישתפר	בשנים הקרובות, החיים יהיו טובים יותר	מרוצים ממצב הכלכלי	מרוצים מהחיים	
אחוז מהאוכלוסייה										
91.8	96.1	35.7	61.2	85.9	86.5	41.8	54.9	56.4	88.9	התנדבו
86.3	85.2	29.1	51.5	80.0	75.3	38.3	49.8	46.3	80.9	לא התנדבו

לוח 15. - התנדבות ומצב רגשי- פסיכולוגי, מתוך ממצאי סקר חברתי 2003

הרגישו מאושרים	הרגישו שאבדו את ביטחונם העצמי	דאגות הפריעו לישון	הרגישו מלאי מרץ	היו יכולים להתמודד עם בעיותיהם	נהנו מפעילות יומיומית	
אחוז מהאוכלוסייה						
92.2	25.4	47.9	91.2	95.8	91.0	התנדבו
83.2	31.8	55.7	78.0	89.9	79.4	לא התנדבו

לוח 16. - שיעור מתנדבים בישובים נבחרים, מתוך ממצאי סקר חברתי 2002-2004

אחוז מתנדבים מכלל האוכלוסייה בני 20 ומעלה	שם הישוב
3.7	אום אל פחם
40.6	אפרתה
12.8	באר שבע
27.7	בני ברק
7.4	בת ים
18.6	הרצליה
13.9	חיפה
21.6	ירושלים ¹
4.1	לוד
11.5	סחנין
15.8	ראשון לציון
16.9	רמת גן
4.2	שפראם
13.1	תל אביב

¹ בלי ערבי מזרח ירושלים

לוח 17. התנדבות, סקר חברתי 2002-2004
תסוגה לוגיסטית: גורמים המשפיעים על סיכויי של הפרט להתנדב

התנדבות בארגונים- מודל 7	נשים- מודל 6	גברים- מודל 5	אוכלוסייה ערבית- מודל 4	אוכלוסייה יהודית- מודל 3	כלל האוכלוסייה מודל 2	כלל האוכלוסייה מודל 1	משתנים מסבירים		
1.49			2.71	1.41	1.48	1.36	גבר	מין	דמוגרפים
1.00			1.00	1.00	1.00	1.00	אישה (ב)		
1.51	2.10	1.32			1.51	3.33	יהודים ואחרים	קבוצת האוכלוסייה	דמוגרפים
1.00	1.00	1.00			1.00	1.00	ערבים(ב)		
1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	נשוי (ב)	מצב משפחתי	דמוגרפים
1.27	1.38	1.08	1.03	1.27	1.27	1.10	גרש		
0.95	0.91	1.01		0.95	0.95	0.70	אלמן	מסי ילדים במשק הבית	דמוגרפים
1.21	1.45	0.97	0.67	1.27	1.21	1.08	רווק		
1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	אין ילדים(ב)	מסי ילדים במשק הבית	דמוגרפים
1.07	1.13	1.00	0.77	1.08	1.06	1.14	1-2		
1.21	1.25	1.15	0.65	1.26	1.20	1.50	3-4	מסי ילדים במשק הבית	דמוגרפים
1.39	1.47	1.41	0.85	1.55	1.46	2.70	5 ויותר		
1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	20-29(ב)	קבוצת הגיל	דמוגרפים
1.23	1.46	1.08	0.93	1.32	1.26	0.96	30-39		
1.62	1.93	1.38	1.44	1.73	1.67	1.18	40-49	קבוצת הגיל	דמוגרפים
1.76	2.38	1.28	0.61	1.94	1.76	1.23	50-59		
2.26	3.19	1.60	0.36	2.49	2.27	1.22	+60	קבוצת הגיל	דמוגרפים
1.00	1.00	1.00		1.00	1.00	1.00	ילידי הארץ בני ילדי הארץ(ב)	ותק ומוצא, אוכי יהודית	דמוגרפים
1.06	1.12	0.97		1.03	1.04	1.07	ילידי הארץ בני יוצאי אירופה- אמריקה		
0.86	0.89	0.81		0.85	0.86	0.74	ילידי הארץ בני יוצאי אסיה-אפריקה	ותק ומוצא, אוכי יהודית	דמוגרפים
0.90	0.96	0.86		0.88	0.90	0.88	עולים ותיקים יוצאי אירופה- אמריקה		
0.70	0.71	0.67		0.67	0.69	0.52	עולים ותיקים יוצאי אסיה-אפריקה	ותק ומוצא, אוכי יהודית	דמוגרפים
0.51	0.55	0.48		0.53	0.51	0.43	עולים של שנת 1990 ואילך		
0.87	0.87	0.90	0.97	0.90	0.88	0.96	מעל 100 אלף תושבים	גודל וצורת ישוב המגורים	דמוגרפים
1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	50 - 100 אלף(ב)		
1.05	0.89	1.21	0.70	1.05	1.05	1.06	2 - 50 אלף	גודל וצורת ישוב המגורים	דמוגרפים
1.40	1.25	1.68	0.65	1.60	1.46	1.46	פחות מ-2 אלף, ישובים כפריים		
1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00		למדו, ללא תעודה	השכלה	כלכליים
1.38	1.61	1.23	1.59	1.35	1.38		תעודת בגרות		
1.35	1.41	1.35	2.28	1.29	1.35		תעודה על-תיכונית	השכלה	כלכליים
1.92	2.13	1.86	3.03	1.85	1.93		תעודה אקדמית		
1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00		עובדים במשרה מלאה	תעסוקה	כלכליים
1.38	1.41	1.51	1.51	1.39	1.39		עובדים במשרה חלקית		
1.26	1.33	1.21	0.89	1.29	1.24		לא עובדים	תעסוקה	כלכליים
1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00		עובד	פעילות עקרית	כלכליים
1.25	1.51	1.07	0.95	1.31	1.26		לומד		
0.74	0.73	0.73	2.53	0.72	0.74		פנסיונר	פעילות עקרית	כלכליים
0.79	0.90	0.73	0.70	0.83	0.81		מובטל		
0.74	0.80	0.91	0.71	0.81	0.74		מטפל בביתובבני משפחה	פעילות עקרית	כלכליים
0.42	0.46	0.37	0.25	0.47	0.41		חולהוככה		
1.04	1.03	1.03	1.51	1.01	1.04		עד 2,000 ש"ח	הכנסות לנפש לחודש	כלכליים
1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00		2,001-4,000 ש"ח		
1.16	1.10	1.15	1.14	1.12	1.12		4,001 ש"ח ומעלה	הכנסות לנפש לחודש	כלכליים
1.37	1.41	1.34	1.52	1.34	1.38		חינוך, טיפול, שירותי קהילה	ענף כלכלי	כלכליים
1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00		אחר		
3.61	3.92	4.33		3.88	3.98		חרדים	מידת הדתיות (יהודים)	ערכיים ופסיכולוגיים
2.32	2.08	2.81		2.41	2.45		דתים		
1.67	1.42	1.93		1.65	1.67		מסורתית דתים	מידת הדתיות (יהודים)	ערכיים ופסיכולוגיים
1.24	1.08	1.42		1.24	1.25		מסורתית לא דתים		
1.00	1.00	1.00		1.00	1.00		חילוניים	מידת הדתיות (יהודים)	ערכיים ופסיכולוגיים
1.22	1.15	1.49	1.65		1.25		דתי מאוד	מידת הדתיות (לא יהודים)	ערכיים ופסיכולוגיים
1.00	1.00	1.00	1.00		1.00		דתי		
1.11	0.93	1.16	1.13		1.11		לא כל כך דתי	מידת הדתיות (לא יהודים)	ערכיים ופסיכולוגיים
1.37	1.31	1.30	1.62		1.37		לא דתי		
1.32	1.51	1.16	0.98	1.34	1.31		מצב בריאות תקין	מצב בריאות	ערכיים ופסיכולוגיים
1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00		במצב בריאות לקוי		
3.05	3.17	2.88	3.40	2.99	3.09		יש חברים	חברים	ערכיים ופסיכולוגיים
1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00		אין חברים		
21,795	11,299	10,496	2,758	19,037	21,795	21,795	N		
70	73	70	80	70	71	63	אחוז הניבוי		
44	42	42	33	39	44	20	DF		
0.07	0.10	0.08	0.15	0.09	0.09	0.04	Mcfadden (1-LogL/LogL(0))		

P> 0.05

Abstract

This paper presents the results of The Social Survey, which was carried out in the years 2002-2004 and dealt, inter alia, with the participation of adult Israeli citizens in voluntary activities. The paper examines the relationships between the rates and the patterns of voluntary activities and demographic, socio-economic and psychological characteristics. The paper compares the results of The Social Survey with results of other surveys (Israeli and foreign) on the theme of voluntary activity. We estimate the influence of the basic individual variables on the likelihood of taking part in voluntary activities, and interpret the results of regression models. On the basis of the findings, we propose possible explanations for gaps in voluntary activity rates between the different social groups in Israel and examine further possibilities to enlarge the knowledge about voluntary activity through the framework of social survey.

The main findings are:

1. The rate of volunteers is higher among Jews than among Arabs; it's higher among males than among females; is higher among Israeli native –born citizens than among immigrants after 1990; and is higher among married people than among single people.
2. The higher the educational or income level the higher the rate of voluntary activity. Employees in educational and social fields volunteer more than employees in other occupations.
3. The more religious are Jews the higher their rates of voluntary activity. Among the Arabs, the connection between the religiosity level and the rates of voluntary activity is opposite.
4. Good health, existence of friends, religious status - religious or haredi, living in small or rural settlement and having children before age 18 in the family affect positively the chances of individual participating in voluntary activity.

Key words: volunteering, social survey, voluntary activities surveys

**Published by the Central Bureau of Statistics, 66 Kanfe Nesharim St.,
Corner Bachi St., P.O.B 34525, Jerusalem 91342, Israel
Tel. 972-2-6592666; Fax: 72-2-6521340
Internet Site: www.cbs.gov.il
E-Mail: info@cbs.gov.il**

The Central Bureau of Statistics (CBS) encourages research based on CBS data. Publications of this research are not official publications of the CBS, and they have not undergone the review accorded official CBS publications. The opinions and conclusions expressed in these publications, including this one, are those of the authors and do not necessarily represent those of the CBS. Permission for republication in whole or part must be obtained from the authors.

WORKING PAPER SERIES

NO.24

**Volunteering in Israel: The Findings from
The Social Survey 2002-2004**

Michael Shafransky

שבט תשס"ז, ינואר 2007